

Jaarverslag 2012

**Jaarverslag omtrent de toepassing van
de wet op de bescherming van de
persoon van de geesteszieke in
Vlaanderen**

1 Jaarverslag gedwongen opname 2012

1.1 Voorwoord

Voor u ligt het zesde jaarverslag gedwongen opname van Zorginspectie.

Ook dit jaar gaat onze dank voor de totstandkoming van dit rapport uit naar de verschillende medewerkers in de ziekenhuizen die belast zijn met de (niet altijd even dankbare) registratieopdracht, alsook naar de medewerkers van Zorginspectie (in het bijzonder Anja Casteels, Christine Kerckaert, Sabine Jakiela en Lieve Van Segbroeck) die betrokken zijn bij de verwerking van deze gegevens.

Gedwongen opname is een gevoelig en controversieel onderwerp dat regelmatig onder de aandacht komt. Vrijheid en veiligheid behoren immers tot de fundamentele rechten van de mens, en het uitoefenen van vrijheidsbeperking en dwang lijkt hiermee in tegenspraak. Nochtans houdt een goede en correcte toepassing van de wet in dat een patiënt met een geestesziekte, die een gevaar voor zichzelf of voor de andere betekent, bij gebrek aan een alternatieve oplossing, de bescherming krijgt die hij of zij nodig heeft. Hierbij zorgt de professional in de geestelijke gezondheidszorg voor de passende behandeling en begeleiding, waakt de maatschappij erover dat een en ander in de best mogelijke omstandigheden kan gebeuren, met een maximaal behoud van respect en autonomie, en ziet de overheid hierop toe.

In de Belgische context betekent dit laatste dat de federale overheid zorgt voor het wetgevend kader en de middelen, terwijl de Vlaamse overheid instaat voor de machtiging (wat een equivalent is voor erkenning) en het toezicht (in hoofde van de geneesheer-inspecteur-psychiater), dit laatste samen met Justitie (in hoofde van de procureur des Konings en de vrederechter). Justitie staat uiteraard ook in voor de procedures (de individuele besluitvorming).

Tot voor enkele jaren bestond er bijzonder weinig informatie over dit onderwerp. Een eerste Vlaams jaarverslag zag het licht in 2007. Wij koppelden hieraan een waarschuwing om voorzichtig te zijn met interpretaties, omdat het een werkstuk betrof.

Om te komen tot een wetenschappelijke validatie van deze registratiegegevens m.b.t. gedwongen opname heeft Zorginspectie de opdracht gegeven tot een wetenschappelijk onderzoek onder leiding van prof. Dr. Joris Vandenberghe, K.U. Leuven. De doelstelling van dit onderzoek was tweeledig:

- ten eerste het doorlichten van het registratiesysteem dat door Zorginspectie ter beschikking wordt gesteld van de voorzieningen met een machtiging voor gedwongen opname, met inbegrip van het formuleren van voorstellen tot optimalisatie van het registratiesysteem zelf en tot verfijning van de handleiding bij het registratiesysteem;
- ten tweede het analyseren van de cijfergegevens uit de jaarverslagen 2007, 2008, 2009 en 2010 en het aanbieden van artikels voor wetenschappelijke publicatie (nationaal en/of internationaal) m.b.t. deze data.

Uit het wetenschappelijk onderzoek (afgerond in 2012) blijkt dat Vlaanderen een quasi unieke positie heeft in het monitoren van het gebruik van de maatregel gedwongen opname en dat de cijfers als betrouwbaar kunnen worden beschouwd. Het registratiesysteem wordt, zowel op inhoudelijk als op methodologisch vlak, als sterk beoordeeld, mede dankzij de inspanningen die Zorginspectie besteedt aan de database en in het bijzonder aan de controles van de cijfergegevens (per ziekenhuis per jaar + over de jaren heen en tussen de ziekenhuizen onderling).

Het wetenschappelijk onderzoek geeft ook aan op welke manier de huidige database gedwongen opname zou kunnen worden geoptimaliseerd enerzijds én hoe de registratiedatabank zou kunnen worden uitgebreid naar een onderzoeksvragen-gestuurde en klinisch gestuurde database anderzijds.

De onderzoekers stellen tenslotte dat met het beschikbare cijfermateriaal veel méér kunnen gebeuren. Verdere analyses en interpretaties zouden o.i. best komen vanuit de verantwoordelijken in de ziekenhuizen, namelijk de psychiaters en/of de geneesheren-hoofd van dienst. Een eerste verkennend overleg heeft reeds plaatsgevonden. In afwachting van concrete afspraken hieromtrent kiest Zorginspectie er in dit jaarverslag voor om enkel de naakte cijfers weer te geven, zonder bijkomende analyse of interpretatie en zonder afrondend besluit.

Kristel Gevaert

Administrateur-generaal

Inhoudsopgave

1	Jaarverslag gedwongen opname 2012	2
1.1	Voorwoord	2
1.2	Inleiding	5
2	Gedwongen opname	6
2.1	Situering	6
2.2	Aantal gedwongen opnames	7
2.3	Aantal (nieuwe) gedwongen opnames per patiënt	11
2.4	Patiëntvariabelen	11
2.4.1	Algemeen	12
2.4.2	Sociale variabelen	16
2.5	Procedurevariabelen	19
2.5.1	Start van de procedure.....	19
2.5.2	Tijdstip	21
2.5.3	Plaats waar de patiënt zich bevindt	23
2.5.4	Bijstand.....	26
2.5.5	Reden van opname	27
2.6	Duur en verloop.....	41
2.7	De langdurig gedwongen opgenomen patiënten	46

1.2 Inleiding

Dit jaarverslag gaat uit van Zorginspectie, een Vlaams agentschap met als missie toezicht te houden op een correcte toepassing van de regelgeving binnen de zorgvoorzieningen waarvoor zij bevoegd is. Zo wil het agentschap een bijdrage leveren tot het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening, een rechtmatige besteding van overheidsmiddelen, en een optimale beleidsvoorbereiding en -evaluatie.

Zorginspectie houdt onder meer toezicht op algemene en psychiatrische ziekenhuizen, centra voor geestelijke gezondheidszorg, psychiatrische verzorgingstehuizen en initiatieven voor beschut wonen. Het agentschap gaat na of de federale wetgeving over de erkenningsnormen en het Vlaamse kwaliteitsdecreet nageleefd worden. Daarnaast wordt, in toepassing van artikel 33 van de wet op de bescherming van de persoon van de geesteszieke, toezicht gehouden op de toepassing van deze wet.

Conform artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 18 juli 1991 zijn de ziekenhuizen die een machtiging hebben voor het verrichten van gedwongen opnames verplicht een jaarverslag op te maken met de lijst van patiënten die als gevolg van een beschermingsmaatregel opgenomen worden. Dit jaarverslag moet worden overgemaakt aan de door de bevoegde overheid aangewezen geneesheren-inspecteurs-psychiaters, aan de vrederechter van de plaats waar het ziekenhuisgelegen is en aan de procureur des Konings.

Deze jaarverslagen waren oorspronkelijk, op basis van een vrij letterlijke interpretatie van de wettekst (een naamlijst), bijzonder summier. Daarom ontstond al snel de behoefte om meer uitgebreide informatie te verzamelen en om die reden een registratiesysteem te ontwerpen.

Van bij de start van het eerste Vlaams jaarverslag gedwongen opname (m.b.t. 2007) stelde Zorginspectie tevens individuele (op niveau van elk ziekenhuis met een machtiging voor gedwongen opname) en provinciale jaarverslagen ter beschikking.

De daaropvolgende jaren werd het geleidelijk aan mogelijk te vergelijken doorheen de tijd. Ook de kwaliteit van de registratie en de daaruit voortspruitende informatie nam doorheen de jaren toe.

Vanaf het jaarverslag 2009 worden ook langlopende procedures (d.w.z. procedures die vóór 2007 gestart zijn) opgenomen.

2 Gedwongen opname

2.1 Situering

Hoewel gedwongen opname een beschermingsmaatregel is, gaat het in eerste instantie toch om een vorm van vrijheidsbeperking. Elke vorm van vrijheidsbeperking dient uiteraard op een wettelijke basis gefundeerd te zijn. Dit wordt zeer expliciet gesteld door het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

Het wettelijke kader voor gedwongen opname in Vlaanderen wordt geschetst door de federale wet op de bescherming van de persoon van de geesteszieke van 20 juni 1990. Deze wet bepaalt dat enkel geesteszieken voor gedwongen opname in aanmerking komen, wanneer hun toestand dit vereist en er geen andere alternatieven mogelijk zijn. Dat betekent dat een psychiatrische stoornis moet vastgesteld zijn. Maatschappelijke onaangepastheid wordt niet als geestesziekte beschouwd en is dus geen geldig criterium. De persoon hoort een ernstige bedreiging of gevaar te vormen voor zichzelf en/of voor anderen, en kan enkel gedwongen opgenomen worden wanneer geen alternatieven voorhanden zijn. Belangrijk bij dit alles is dat vooralsnog enkel de gedwongen opname wettelijk geregeld is, maar niet de gedwongen behandeling.

Een procedure tot gedwongen opname kan zowel via de vrederechter als via de procureur des Konings opgestart worden. Deze laatste wordt ingeschakeld wanneer een dringende opname vereist is. Sinds oktober 2006 is bovendien ook de jeugdrechter bevoegd voor deze materie.

2.2 Aantal gedwongen opnames

Toelichting bij onderstaande tabel: de cijfers hebben betrekking op alle procedures van patiënten die in dat jaar gedwongen opgenomen waren, ook op procedures die gestart zijn vóór het desbetreffende verslagjaar dus.

Tabel 1a: Aantal gedwongen opnames (GO) t.o.v. aantal klinische opnames (KO) – overzicht Vlaanderen – Vergelijking 2009-2010-2011-2012

	2009	2010	2011	2012
Totaal aantal nieuwe GO	3.032	3.043	3.065	3.162
Totaal aantal GO (lopende + nieuwe)	4.491	4.576	4.540	4.657
Totaal aantal KO in PZ met machtiging	27.203	26.174	26.824	28.275
Totaal aantal KO in PZ zonder machtiging	3.674	3.886	3.851	3.480
Totaal aantal KO alle PZ	30.877	30.060	30.675	31.755
Verhouding nieuwe GO op totaal aantal KO (PZ met machtiging)	11,15%	11,63%	11,43%	11,18%
Verhouding nieuwe GO op totaal aantal KO in alle PZ	9,82%	10,12%	9,99%	9,96%

Tabel 1b: Aantal gedwongen opnames (GO) t.o.v. aantal klinische opnames (KO) 2012 – per voorziening (gesorteerd per provincie en daarbinnen per aantal GO)

VZ	alle GO	nieuwe GO 2012	KO 2012	% nieuwe GO/KO	% nieuwe GO/alle GO	
PC Broeders Alexianen – Boechout	121	89	671	13,26%	73,55%	936
PC Sint-Amedeus – Mortsel	193	131	697	18,79%	67,88%	902
OPZ – Geel	203	144	963	14,95%	70,94%	939
PZ Stuivenberg – Antwerpen	249	190	2.431	7,82%	76,31%	970
PC Sint-Norbertushuis – Duffel	252	122	2.240	5,45%	48,41%	998
PZ Bethaniënhuis – Zoersel	263	172	1.411	12,19%	65,40%	937
PZ Sancta Maria - Sint-Truiden	152	119	1.049	11,34%	78,29%	953
OPZC - Rekem	190	135	612	22,06%	71,05%	909
PC Ziekeren - Sint-Truiden	232	165	1.072	15,39%	71,12%	991
MC Sint-Jozef – Munsterbilzen	243	151	951	15,88%	62,14%	952
PZ Sint-Hiëronymus - Sint-Niklaas	72	46	707	6,51%	63,89%	918
PZ Sint-Franciscus - Velzeke	75	51	333	15,32%	68,00%	911
PZ Sint-Lucia - Sint-Niklaas	87	58	705	8,23%	66,67%	960
PC Sint-Jan Baptist – Zelzate	115	91	612	14,87%	79,13%	978
PZ Sint-Camillus - Sint-Denijs-Westrem	128	107	954	11,22%	83,59%	930
PC Gent – Sleidinge	137	109	1.629	6,69%	79,56%	992
PC Dr. Guislain – Gent	140	109	849	12,84%	77,86%	900
PC Caritas – Melle	155	110	698	15,76%	70,97%	959
PZ Zoete Nood Gods – Lede	181	94	592	15,88%	51,93%	988
PK Sint-Annendaal - Diest	22	14	492	2,85%	63,64%	942
PK Broeders Alexianen – Tienen	127	87	1.260	6,90%	68,50%	947
UPC Sint-Kamillus – Bierbeek	130	79	436	18,12%	60,77%	975
UC Sint-Jozef – Kortenberg	202	127	1.810	7,02%	62,87%	943
PZ Sint-Alexius - Grimbergen	209	118	534	22,10%	56,46%	944
AZ Sint-Augustinus – Veurne	21	21	569	3,69%	100,00%	310
PZ Heilige Familie – Kortrijk	91	83	850	9,76%	91,21%	528
PZ H. Hart – Ieper	115	89	961	9,26%	77,39%	961
PC Onze-Lieve-Vrouw van Vrede – Menen	115	72	677	10,64%	62,61%	962
PC Sint-Amandus – Beernem	212	115	432	26,62%	54,25%	982
PZ Onze-Lieve-Vrouw – Brugge	225	164	1.078	15,21%	72,89%	963
Antwerpen	1.281	848	8.413	10,08%	66,20%	
Limburg	817	570	3.684	15,47%	69,77%	
Oost-Vlaanderen	1.090	775	7.079	10,95%	71,10%	
Vlaams-Brabant	690	425	4.532	9,38%	61,59%	
West-Vlaanderen	779	544	4.567	11,91%	69,83%	
Totaal	4.657	3.162	28.275	11,18%	67,90%	
5 hoogste %						
5 laagste %						

Tabel 1c: Vergelijking 2009-2010-2011-2012 – Aantallen

Noot: in de eerste kolom zijn de erkenningsnummers terug te vinden die horen bij de ziekenhuizen die in de laatste kolom van tabel 1b vermeld zijn.

VZ	Aantal GO (nieuwe)				Aantal GO (alle)				Aantal KO			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
310	26	19	13	21	27	19	13	21	648	717	715	569
528	112	111	96	83	114	121	103	91	814	753	794	850
900	110	103	99	109	138	138	125	140	841	883	830	849
902	104	129	131	131	158	199	209	193	682	628	703	697
909	119	140	132	135	163	201	188	190	690	679	643	612
911	52	49	38	51	84	75	62	75	392	308	342	333
918	47	50	48	46	82	87	74	72	541	549	604	707
930	108	113	99	107	125	129	112	128	964	914	927	954
936	77	76	88	89	105	109	120	121	798	678	664	671
937	150	154	166	172	224	235	249	263	1.531	1.475	1.376	1.411
939	118	156	141	144	163	205	190	203	983	1.016	908	963
942	10	15	22	14	17	23	32	22	481	476	532	492
943	143	133	163	127	255	235	245	202	1.610	1.653	1.735	1.810
944	95	112	108	118	179	192	193	209	460	495	532	534
947	84	91	98	87	116	126	138	127	1.398	1.214	1.311	1.260
952	173	156	139	151	289	257	231	243	1.019	980	884	951
953	95	110	88	119	132	144	128	152	1.117	964	972	1.049
959	121	87	107	110	155	129	147	155	669	660	724	698
960	70	48	52	58	115	94	83	87	790	727	730	705
961	79	70	76	89	103	103	102	115	929	920	911	961
962	71	68	69	72	96	105	105	115	695	708	736	677
963	146	143	140	164	217	218	206	225	803	892	906	1.078
970	140	143	153	190	200	208	209	249	2.139	2.098	2.139	2.431
975	71	70	82	79	115	121	120	130	452	419	419	436
978	104	107	111	91	127	126	129	115	653	564	638	612
982	128	107	112	115	258	228	247	212	445	439	455	432
988	78	105	91	94	145	185	182	181	612	580	620	592
991	167	174	150	165	243	255	217	232	1.048	914	1.024	1.072
992*	96	82	102	109	118	101	128	137	1.559	1.478	1.387	1.629
998	138	122	151	122	228	208	253	252	1.440	1.393	1.663	2.240
Totaal	3.032	3.043	3.065	3.162	4.491	4.576	4.540	4.657	27.203	26.174	26.824	28.275

5 hoogste

5 laagste

*PC Gent-Sleidinge: fusie PC Sint-Jan de Deo en PC Sleidinge op 1/1/12

Tabel 1d: Vergelijking 2009-2010-2011-2012 – Verhoudingen

VZ	% nieuwe GO/KO				% nieuwe GO/alle GO*			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
310	4,01%	2,65%	1,82%	3,69%	96,30%	100%	100%	100%
528	13,76%	14,74%	12,09%	9,76%	98,25%	91,74%	93,20%	91,21%
900	13,08%	11,66%	11,93%	12,84%	79,71%	74,64%	79,20%	77,86%
902	15,25%	20,54%	18,63%	18,79%	65,82%	64,82%	62,68%	67,88%
909	17,25%	20,62%	20,53%	22,06%	73,01%	69,65%	70,21%	71,05%
911	13,27%	15,91%	11,11%	15,32%	61,90%	65,33%	61,29%	68,00%
918	8,69%	9,11%	7,95%	6,51%	57,32%	57,47%	64,86%	63,89%
930	11,20%	12,36%	10,68%	11,22%	86,40%	87,60%	88,39%	83,59%
936	9,65%	11,21%	13,25%	13,26%	73,33%	69,72%	73,33%	73,55%
937	9,80%	10,44%	12,06%	12,19%	66,96%	65,53%	66,67%	65,40%
939	12,00%	15,35%	15,53%	14,95%	72,39%	76,10%	74,21%	70,94%
942	2,08%	3,15%	4,14%	2,85%	58,82%	65,22%	68,75%	63,64%
943	8,88%	8,05%	9,39%	7,02%	56,08%	56,60%	66,53%	62,87%
944	20,65%	22,63%	20,30%	22,10%	53,07%	58,33%	55,96%	56,46%
947	6,01%	7,50%	7,48%	6,90%	72,41%	72,22%	71,01%	68,50%
952	16,98%	15,92%	15,72%	15,88%	59,86%	60,70%	60,17%	62,14%
953	8,50%	11,41%	9,05%	11,34%	71,97%	76,39%	68,75%	78,29%
959	18,09%	13,18%	14,78%	15,76%	78,06%	67,44%	72,79%	70,97%
960	8,86%	6,60%	7,12%	8,23%	60,87%	51,06%	62,65%	66,67%
961	8,50%	7,61%	8,34%	9,26%	76,70%	67,96%	74,51%	77,39%
962	10,22%	9,60%	9,38%	10,64%	73,96%	64,76%	65,71%	62,61%
963	18,18%	16,03%	15,45%	15,21%	67,28%	65,60%	67,96%	72,89%
970	6,55%	6,82%	7,15%	7,82%	70,00%	68,75%	73,21%	76,31%
975	15,71%	16,71%	19,57%	18,12%	61,74%	57,85%	68,33%	60,77%
978	15,93%	18,97%	17,40%	14,87%	81,89%	84,92%	86,05%	79,13%
982	28,76%	24,37%	24,62%	26,62%	49,61%	46,93%	45,34%	54,25%
988	12,75%	18,10%	14,68%	15,88%	53,79%	56,76%	50,00%	51,93%
991	15,94%	19,04%	14,65%	15,39%	68,72%	68,24%	69,12%	71,12%
992	6,16%	5,55%	7,35%	6,69%	81,36%	81,19%	79,69%	79,56%
998	9,58%	8,76%	9,08%	5,45%	60,53%	58,65%	59,68%	48,41%
Gemiddeld	11,15%	11,63%	11,43%	11,18%	67,51%	66,50%	67,51%	67,90%
5 hoogste %								
5 laagste %								

2.3 Aantal (nieuwe) gedwongen opnames per patiënt

Tabel 2: Aantal nieuwe gedwongen opnames (GO) per persoon per ziekenhuis (en alle procedures binnen het ziekenhuis) – Vergelijking 2009-2010-2011-2012

	1 ^e GO	2 ^e GO	3 ^e GO (of meer)	Totaal # patiënten	Totaal # opnames	Transfer in	Totaal # gestarte procedures
Totaal 2009	2.761	118	11	2.890	3.032	121	2.911
Totaal 2010	2.787	110	12	2.909	3.043	155	2.888
Totaal 2011	2.833	99	11	2.943	3.065	160	2.905
Totaal 2012	2.883	116	15	3.014	3.162	134	3.028

Deze tabel bevat enkel gegevens over nieuwe procedures, dit zijn de procedures die in het desbetreffende verslagjaar gestart zijn.

De linkerhelft van Tabel 2 bevat informatie over patiënten die binnen hetzelfde jaar en binnen hetzelfde ziekenhuis meerdere keren gedwongen werden opgenomen.

De rechterkant van Tabel 2 biedt een zicht op het aantal opnames en procedures. In het totaal aantal opnames zit ook het aantal patiënten dat in de loop van de procedure (in hetzelfde jaar als de start van de procedure) getransfereerd werd van het ene Vlaams ziekenhuis naar een ander Vlaams ziekenhuis (kolom 'Transfer in'). Door deze transfers worden procedures dubbel geteld. Om dit te vermijden, wordt de procedure van de getransfereerde patiënten meegeteld bij de voorziening waar de procedure gestart wordt, maar niet bij de voorziening waar de patiënt naartoe getransfereerd wordt.

De cijfergegevens die verder in dit jaarverslag worden gebruikt, zijn gebaseerd op de laatste kolom, die het totaal aantal gestarte procedures (zonder dubbeltelling) in het desbetreffende registratiejaar bevat.

2.4 Patiëntvariabelen

Aan de hand van deze gegevens willen we informatie verzamelen in verband met een aantal sociologische variabelen, wat – vanuit het bio-psycho-sociaal model – een belangrijk element is binnen de geestelijke gezondheidszorg.

Een bekend gegeven is bv. dat een slechte geestelijke gezondheid arm kan maken, en dat armoede geestelijk niet gezond is (cf. stellingen van de Wereldgezondheidsorganisatie, mutualiteiten,...).

Wij verzamelen deze gegevens omwille van beleidsdoeleinden, meer bepaald om een zicht te krijgen op de vraag of deze variabelen invloed hebben op het beloop van de procedure (toegankelijkheid, gebruik).

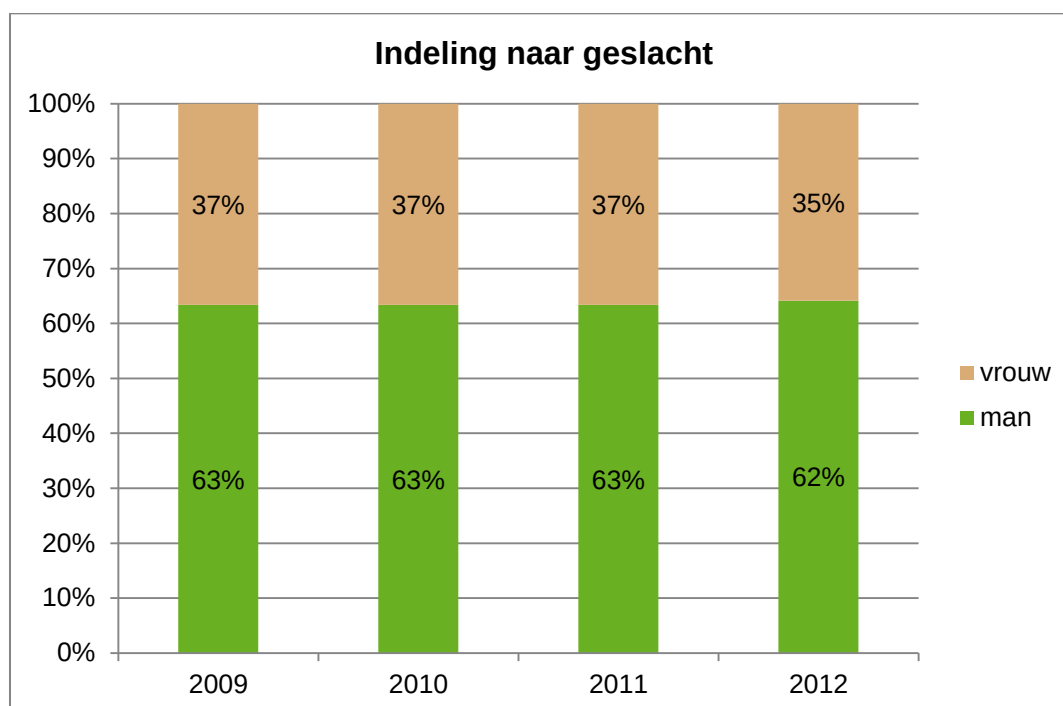
Specifieker is het de bedoeling om meer te weten te komen over kwetsbare doelgroepen zoals alleenstaanden, mensen van allochtone afkomst en kinderen. Vraag is onder meer of zij meer of minder beschermd worden dan andere patiënten, en of er eventuele beschermende factoren te detecteren zijn, wat aanleiding zou kunnen geven tot een meer preventieve aanpak.

2.4.1 Algemeen

2.4.1.1 Geslacht

Tabel 3 en Grafiek 1: Indeling naar geslacht – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Geslacht	2009	2010	2011	2012
man	63,38%	63,40%	63,41%	62,22%
vrouw	36,62%	36,60%	36,59%	34,78%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028

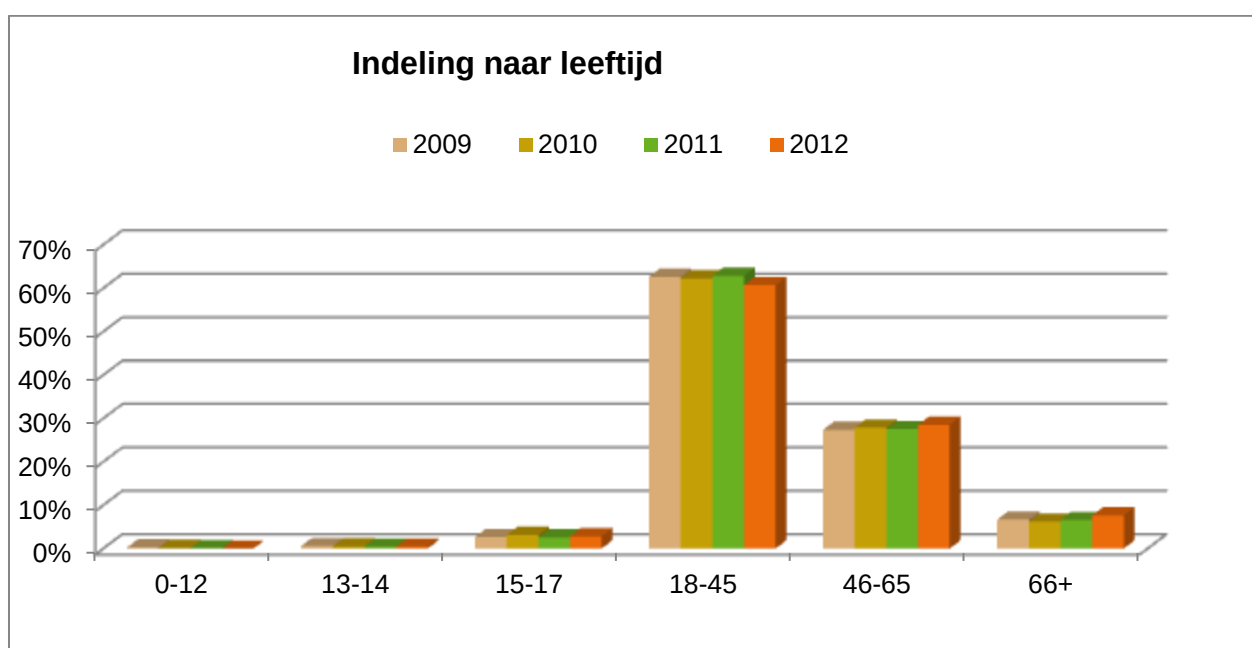
2.4.1.2 Leeftijd

Wat leeftijd betreft, vormt de groep van 18- tot 45-jarigen traditioneel de grootste groep. Het gaat daarbij echter om een erg ruim genomen leeftijdscohort. De reden om voor de oorspronkelijke cohort-indeling te kiezen was het maximaliseren van de vergelijkbaarheid met de MPG-registratie. In de loop van onze werkzaamheden hebben we die benadering gedeeltelijk verlaten. We kozen er onder meer voor om meer te focussen op wat er met kinderen en jongeren gebeurt: we hebben de leeftijd begrensd op 18 jaar (grens officiële meerderjarigheid, voordien is de jeugdrechter bevoegd), terwijl MPG tot 19 jaar voorziet. Bovendien hebben we voor minderjarigen verdere subcategorieën gedefinieerd. Enerzijds houden die subcategorieën rekening met de ziekenhuiswetgeving die verbiedt dat jongeren jonger dan 15 opgenomen worden in diensten voor volwassenen, anderzijds krijgen we zo zicht op wat er met jonge kinderen gebeurt.

Daarnaast hebben we ook een meer proportionele indeling (categorieën van telkens 20 jaar) gehanteerd.

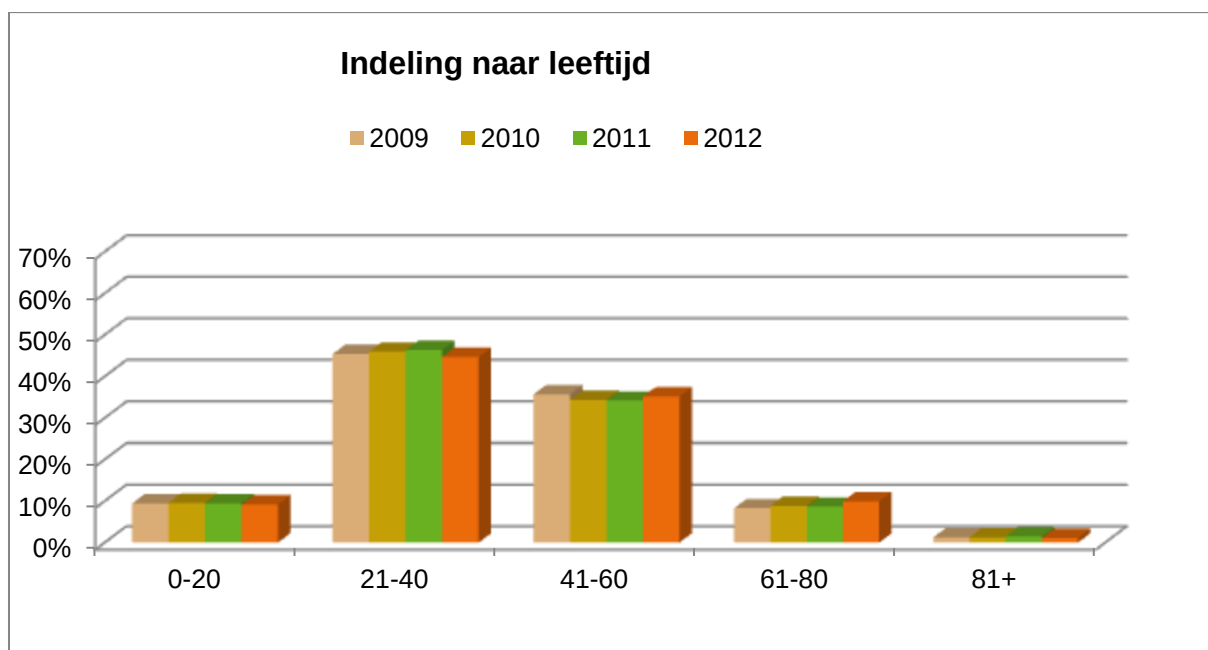
Tabel 4a en Grafiek 2a: Indeling naar leeftijd – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Leeftijd	2009		2010		2011		2012	
	#	%	#	%	#	%	#	%
0-12	7	0,24%	4	0,14%	2	0,07%	0	0,00%
13-14	16	0,55%	14	0,48%	12	0,41%	12	0,40%
15-17	77	2,65%	90	3,12%	75	2,58%	84	2,77%
18-45	1.822	62,59%	1.797	62,22%	1.825	62,82%	1.838	60,70%
46-65	796	27,34%	804	27,84%	800	27,54%	863	28,50%
66+	193	6,63%	179	6,20%	191	6,57%	231	7,63%
Totaal aantal	2.911		2.888		2.905		3.028	

Tabel 4b en Grafiek 2b: Indeling (in gelijke categorieën van 20 jaar) naar leeftijd – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

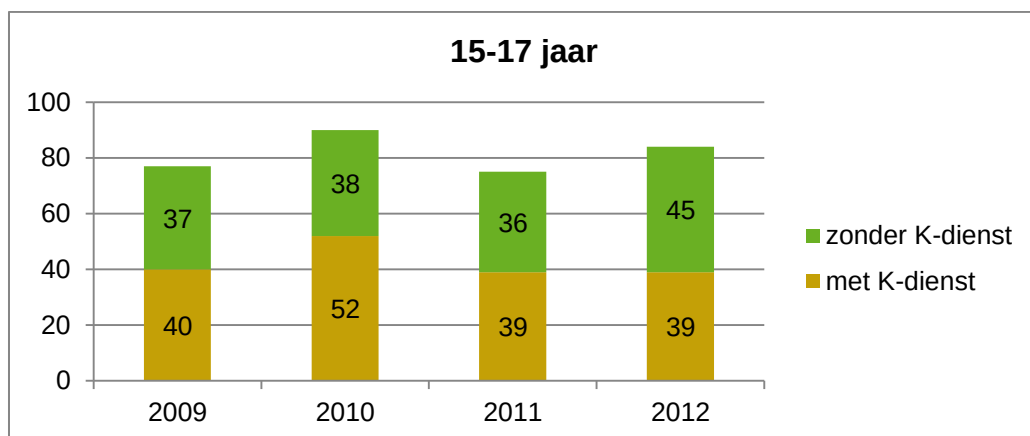
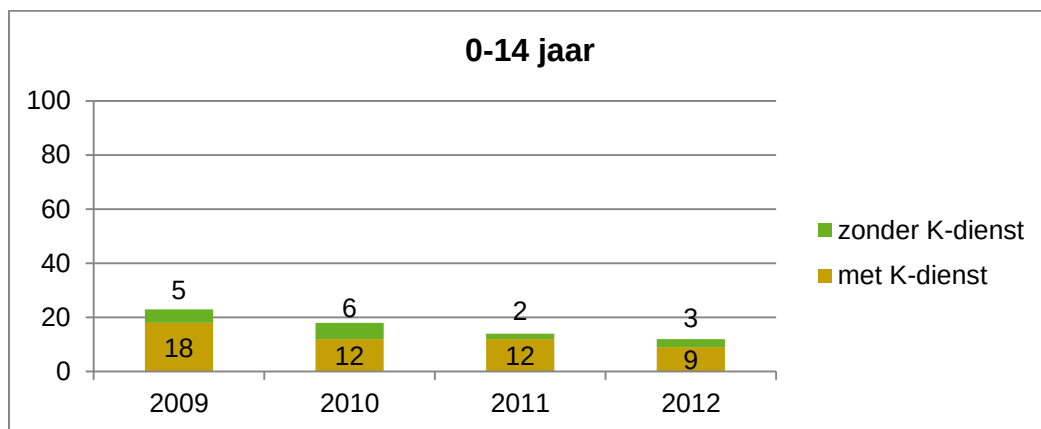
Leeftijd	2009		2010		2011		2012	
	#	%	#	%	#	%	#	%
0-20	274	9,41%	277	9,59%	273	9,40%	277	9,15%
21-40	1.321	45,38%	1.327	45,95%	1.347	46,37%	1.352	44,65%
41-60	1.038	35,66%	991	34,31%	992	34,15%	1.064	35,14%
61-80	241	8,28%	256	8,86%	251	8,64%	301	9,94%
81+	37	1,27%	37	1,28%	42	1,45%	34	1,12%
Totaal aantal	2.911		2.888		2.905		3.028	

2.4.1.3 Minderjarigen

Het aantal jongeren dat opgenomen wordt in een dienst die niet geschikt is voor de opvang van deze patiënten, blijft een belangrijke bezorgdheid.

Grafiek 3a en 3b: Gedwongen opgenomen minderjarigen 2009, 2010, 2011 en 2012

Zorginspectie is de mening toegedaan dat jongeren, zeker diegenen die in een erg kwetsbare geestelijke gezondheidstoestand verkeren, in principe thuishoren op diensten die hiervoor ingericht zijn: namelijk K-diensten en adolescentenafdelingen. Vanuit deze bezorgdheid nemen we onderstaande tabel op, die de duur weergeeft van de procedure bij minderjarigen in een voorziening zonder K-dienst.

Tabel 5: Duur procedure bij minderjarigen in voorziening zonder K-dienst – 2012

Zonder K-dienst: duur	Geen bevestiging	0-40 dagen	Einde observatie	> 40 dagen
leeftijd 0-14	2			1
leeftijd 15-17	20	5	12	8
Totaal	22	5	12	9

41 x procedure beëindigd, 7 x procedure nog lopend (4x nog geen 40 dagen op 31/12/12)

2.4.2 Sociale variabelen

Sociale variabelen vormen een interessante bron voor verder wetenschappelijk onderzoek. Deze gegevens schetsen immers een beeld van welke bevolkingsgroepen meer of minder gedwongen opgenomen werden.

2.4.2.1 Leefmilieu

Tabel 6: Indeling naar leefmilieu – 2009, 2010, 2011 en 2012

Noot: In 2009 stond de registratie hiervan nog niet helemaal op punt (vandaar het hogere percentage 'oude codes' en 'onbekend').

Leefmilieu	2009	2010	2011	2012
Oude codes	8,24%	0,00%	0,00%	0,00%
Alleen	30,92%	35,53%	36,32%	39,93%
Gezins(vervangend) milieu	43,52%	52,15%	50,57%	48,02%
<i>Eigen gezin</i>	19,07%	24,00%	21,03%	19,06%
<i>Ouderlijk gezin</i>	11,37%	15,93%	15,18%	13,67%
<i>Inwonend/samenwonend</i>	12,57%	11,88%	13,80%	15,13%
<i>Ander gezins(vervangend) milieu</i>	0,52%	0,35%	0,55%	0,17%
Collectieve woonvorm	1,55%	2,53%	2,89%	1,82%
<i>Voorziening voor bejaarden</i>	0,48%	0,31%	0,69%	0,36%
<i>Instelling gehandicaptenzorg</i>	0,34%	0,38%	0,59%	0,20%
<i>Opvangcentrum thuislozen</i>	0,17%	0,62%	0,34%	0,46%
<i>Gemeenschapsverband</i>	0,03%	0,28%	0,21%	0,07%
<i>Instelling afh. van justitie</i>	0,34%	0,59%	0,65%	0,43%
<i>Andere collectieve woonvorm</i>	0,17%	0,35%	0,41%	0,30%
Therapeutisch milieu	4,47%	4,54%	4,30%	4,03%
<i>PZ</i>	1,99%	2,18%	1,65%	1,75%
<i>PAAZ</i>	0,41%	0,45%	0,28%	0,20%
<i>PVT</i>	0,00%	0,10%	0,03%	0,03%
<i>Beschut wonen</i>	0,52%	0,55%	0,62%	0,69%
<i>Gezinsverpleging</i>	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
<i>Alternatieve psychiatrische opvang</i>	0,00%	0,07%	0,07%	0,07%
<i>Algemeen ziekenhuis</i>	1,37%	1,14%	1,41%	1,06%
<i>Ander therapeutisch milieu</i>	0,17%	0,03%	0,24%	0,23%
Andere	2,82%	4,57%	5,34%	5,18%
<i>Ander niet-gespecificeerd milieu</i>	0,17%	0,35%	0,17%	0,20%
<i>Geen vaste verblijfplaats</i>	2,65%	4,22%	5,16%	4,99%
Onbekend	8,49%	0,69%	0,59%	1,02%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028

2.4.2.2 Beroep

Tabel 7: Indeling naar beroepssituatie – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Beroepssituatie	2009	2010	2011	2012
Leerling, scholier, student	5,26%	6,44%	6,78%	6,41%
Huishouden	2,68%	2,56%	1,82%	2,15%
Arbeider	14,87%	15,75%	14,53%	14,27%
Bediende	7,87%	6,86%	8,09%	7,60%
(midden)kader, directie	0,34%	0,48%	0,24%	0,36%
Zelfstandige	2,51%	3,36%	2,58%	3,01%
Vrij beroep	0,62%	0,55%	0,65%	0,53%
Gepensioneerd	6,60%	8,24%	8,09%	8,72%
Werkloos/Steuntrekkend (OCMW,...)	15,25%	19,49%	18,00%	18,53%
In- of mindervalide, ziekte	19,58%	25,03%	26,95%	24,77%
Andere	9,93%	6,20%	7,09%	7,56%
Onbekend	14,50%	5,02%	5,16%	6,11%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028

2.4.2.3 Afkomst

Tabel 8: Indeling naar afkomst – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Geboorteplaats	2009	2010	2011	2012
België	86,02%	85,39%	85,27%	83,92%
<i>Vlaanderen</i>	81,14%	81,02%	80,45%	79,56%
<i>Wallonië</i>	1,82%	1,21%	1,51%	0,92%
<i>Brussel</i>	3,06%	3,15%	3,30%	3,43%
EU	5,12%	6,02%	5,51%	4,99%
Niet-EU	7,80%	7,76%	8,57%	9,48%
Onbekend	1,06%	0,83%	0,65%	1,62%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028
Nationaliteit	2009	2010	2011	2012
België	91,48%	89,85%	89,67%	87,45%
EU	3,40%	4,12%	3,61%	4,16%
Niet-EU	3,98%	4,67%	4,44%	3,90%
Onbekend	1,13%	1,35%	2,27%	4,49%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028
Domicilie	2009	2010	2011	2012
België	97,32%	96,40%	96,97%	95,77%
<i>Vlaanderen</i>	95,47%	94,01%	94,56%	93,30%
<i>Wallonië</i>	0,58%	0,69%	0,69%	0,79%
<i>Brussel</i>	1,27%	1,70%	1,72%	1,68%
EU	0,62%	1,14%	1,00%	0,89%
Niet-EU	0,00%	0,07%	0,24%	0,26%
Onbekend	1,13%	1,25%	1,03%	1,16%
Geen domicilie	0,93%	1,14%	0,76%	1,92%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028

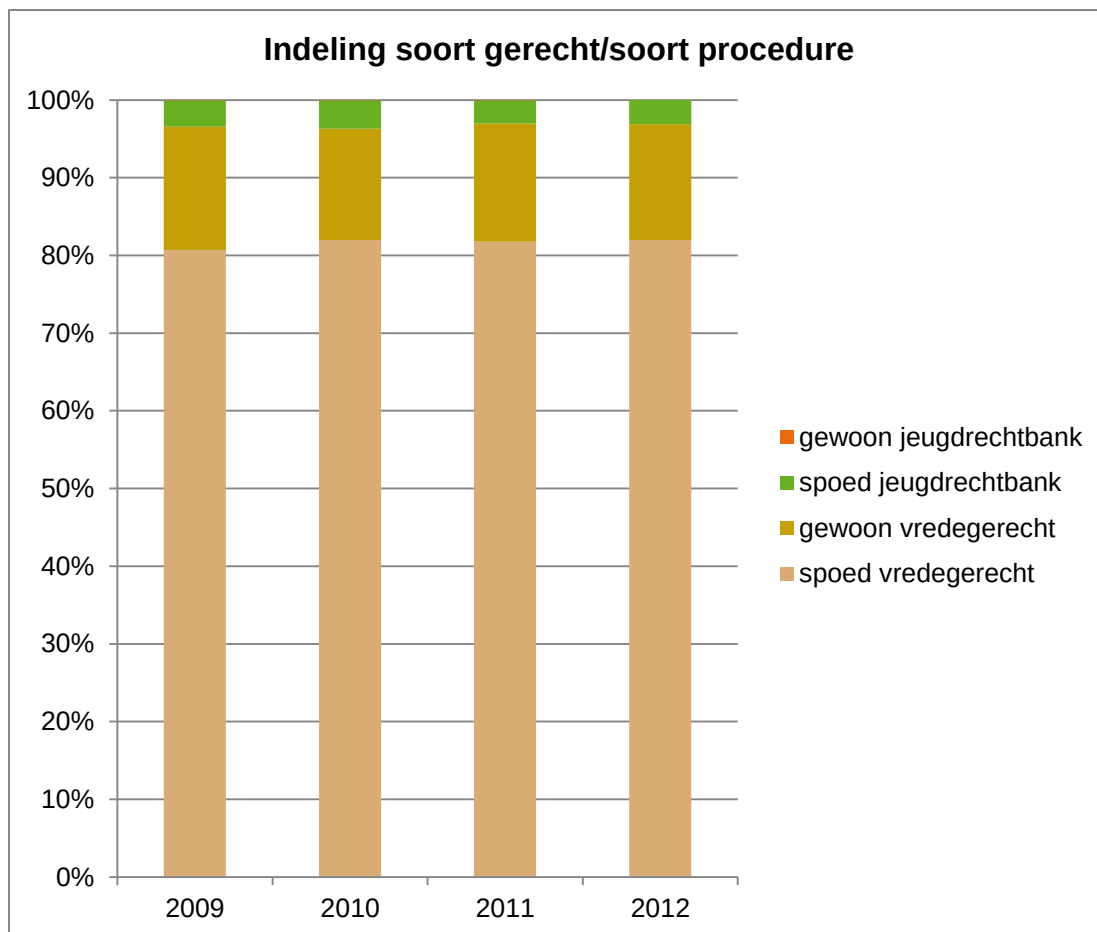
2.5 Procedurevariabelen

2.5.1 Start van de procedure

Een beslissing tot gedwongen opname kan genomen worden door de vrede- of jeugdrechter, of door de procureur des Konings. Wil een vrager een gewone procedure starten, dan dient die bij de rechter een verzoekschrift in, begeleid door een medisch verslag. Indien de opname echter spoedeisend van aard is, verloopt de procedure via de procureur des Konings. Ook dan hoort men een verzoek en medisch verslag in te dienen, maar dit keer moet de dringendheid van de kwestie aangetoond kunnen worden. De procureur neemt in dit geval binnen de 24 uur een beslissing, brengt de vrede- of jeugdrechter op de hoogte, die dan uiteindelijk binnen de 10 dagen de vervolgbeslissing ten gronde neemt.

Tabel 9 en Grafiek 4: Soort procedure (snel of gewoon), en soort gerecht waar de procedure gestart wordt – 2009, 2010, 2011 en 2012.

Soort procedure	Soort gerecht			% soort procedure
	Jeugd-rechtbank #	Vrede-gerecht #	Totaal #	
Gewone procedure				
2009	1	462	463	15,91%
2010	1	414	415	14,37%
2011	2	442	444	15,28%
2012	0	452	452	14,93%
Spoedprocedure				
2009	99	2.349	2.448	84,09%
2010	105	2.368	2.473	85,63%
2011	86	2.375	2.461	84,72%
2012	94	2.482	2.576	85,07%
Totaal				
2009	100	2.811	2.911	
2010	106	2.782	2.888	
2011	88	2.817	2.905	
2012	94	2.934	3.028	
% soort gerecht				
2009	3,44%	96,56%		
2010	3,67%	96,33%		
2011	3,03%	96,97%		
2012	3,10%	96,90%		

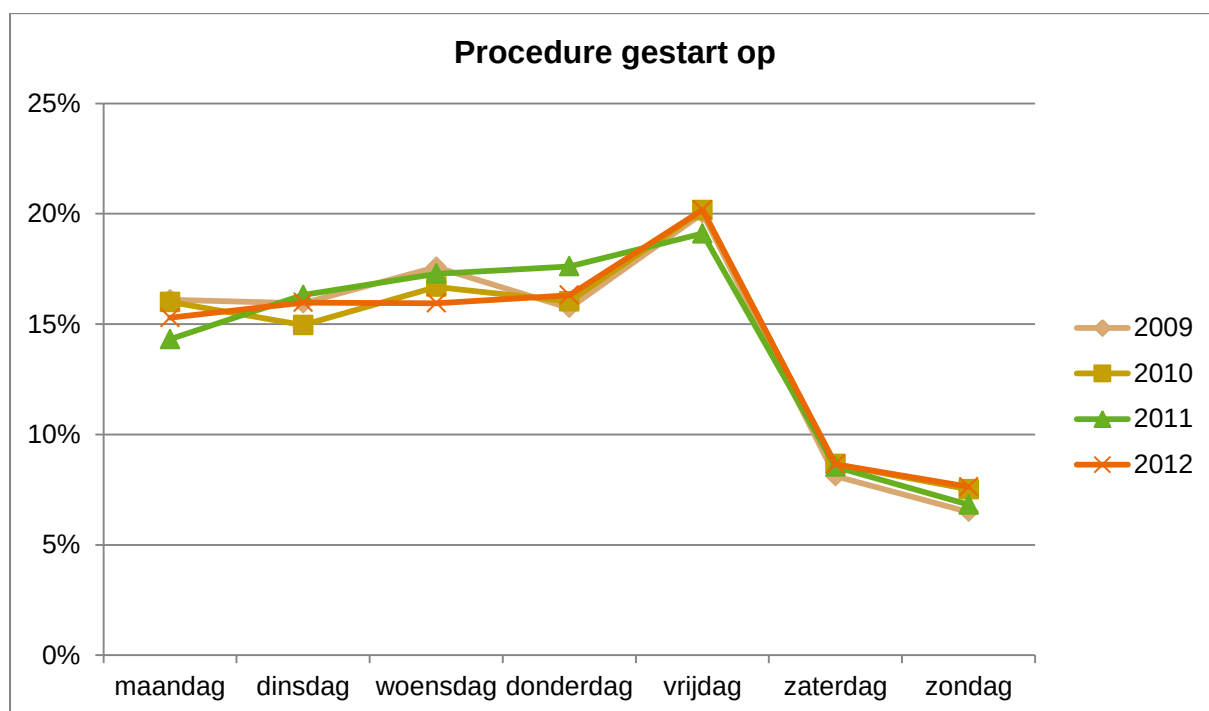

2.5.2 Tijdstip

Hierbij bekijken we het tijdstip waarop de procedure start (en dus niet het moment waarop de gedwongen opname effectief gerealiseerd wordt).

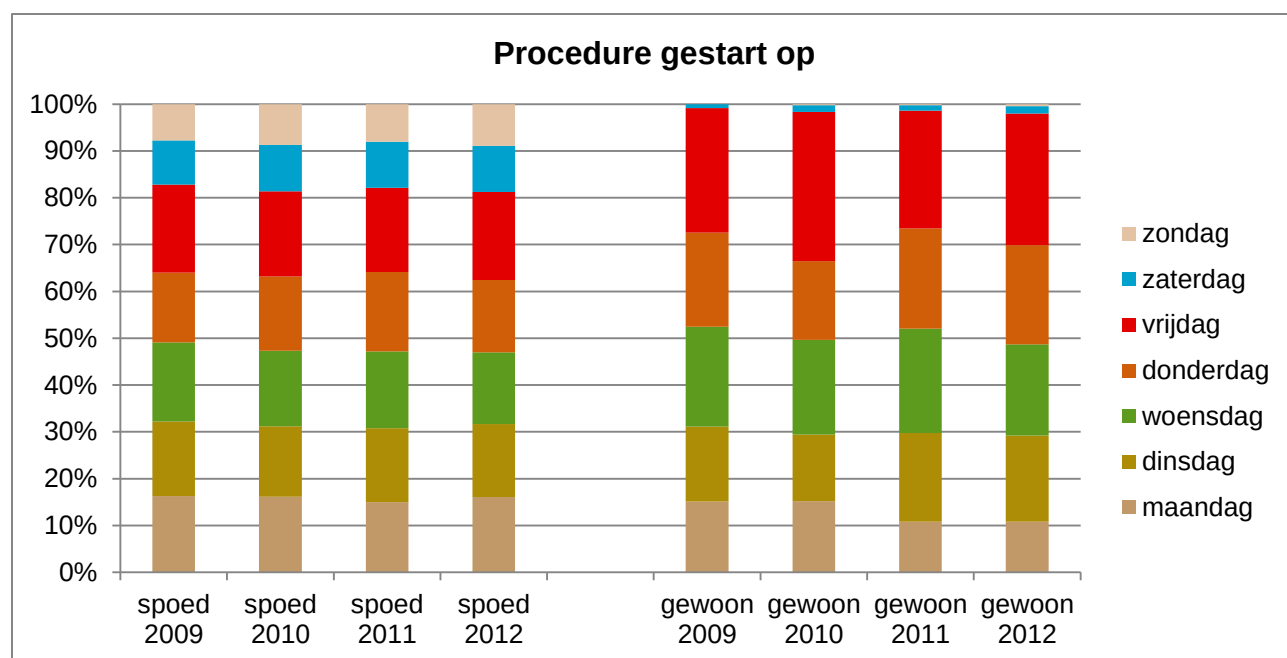
Tabel 10 en Grafiek 5: Indeling naar dag van de week – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Dag van de week (procedure)	2009	2010	2011	2012
maandag	16,11%	16,00%	14,32%	15,29%
dinsdag	15,94%	14,96%	16,32%	15,98%
woensdag	17,59%	16,69%	17,28%	15,95%
donderdag	15,73%	16,03%	17,62%	16,31%
vrijdag	20,03%	20,15%	19,10%	20,18%
zaterdag	8,11%	8,66%	8,54%	8,65%
zondag	6,49%	7,51%	6,82%	7,63%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028

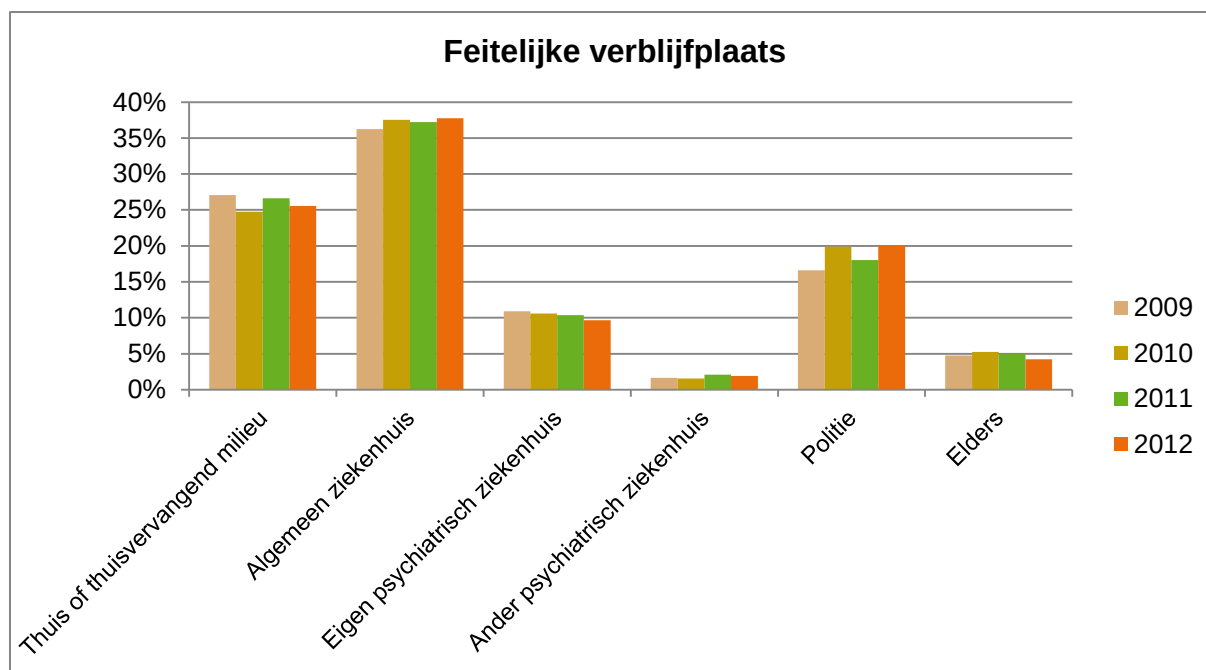
Tabel 11 en Grafiek 6: Indeling naar dag van de week en soort procedure – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Dag van de week (procedure)	Spoed				Gewoon			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
maandag	16,30%	16,13%	14,95%	16,07%	15,12%	15,18%	10,81%	10,84%
dinsdag	15,93%	15,08%	15,85%	15,57%	15,98%	14,22%	18,92%	18,36%
woensdag	16,87%	16,09%	16,38%	15,33%	21,38%	20,24%	22,30%	19,47%
donderdag	14,91%	15,89%	16,94%	15,45%	20,09%	16,87%	21,40%	21,24%
vrijdag	18,79%	18,20%	18,00%	18,79%	26,57%	31,81%	25,23%	28,10%
zaterdag	9,48%	9,87%	9,87%	9,90%	0,86%	1,45%	1,13%	1,55%
zondag	7,72%	8,73%	8,00%	8,89%	0,00%	0,24%	0,23%	0,44%
Totaal aantal	2.448	2.473	2.461	2.576	463	415	444	452

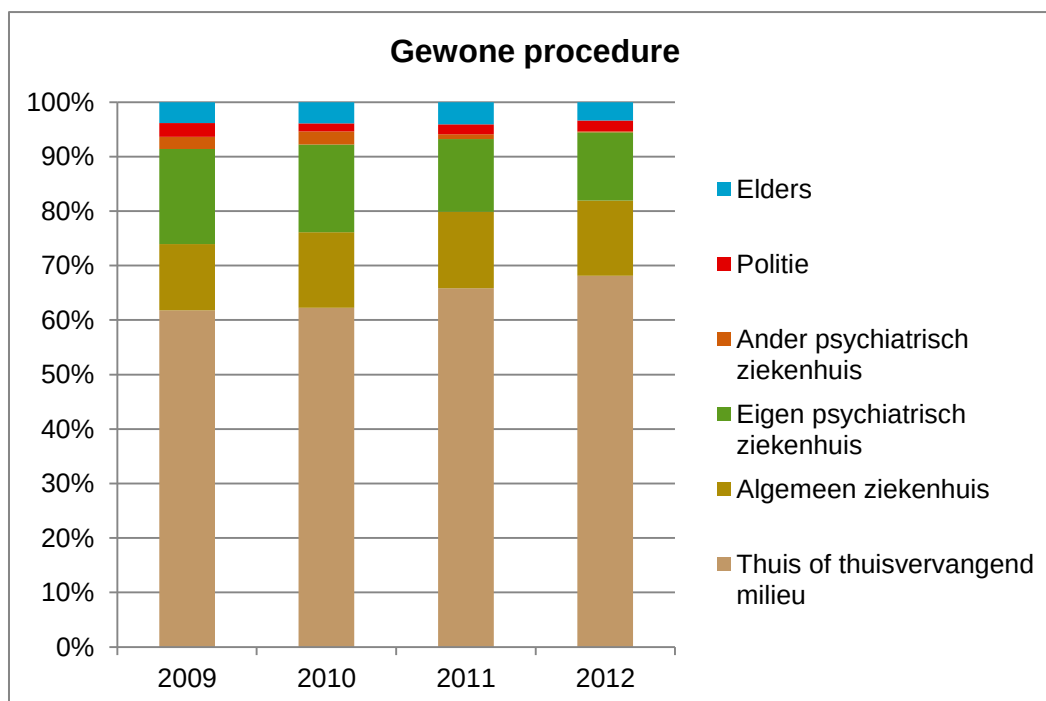
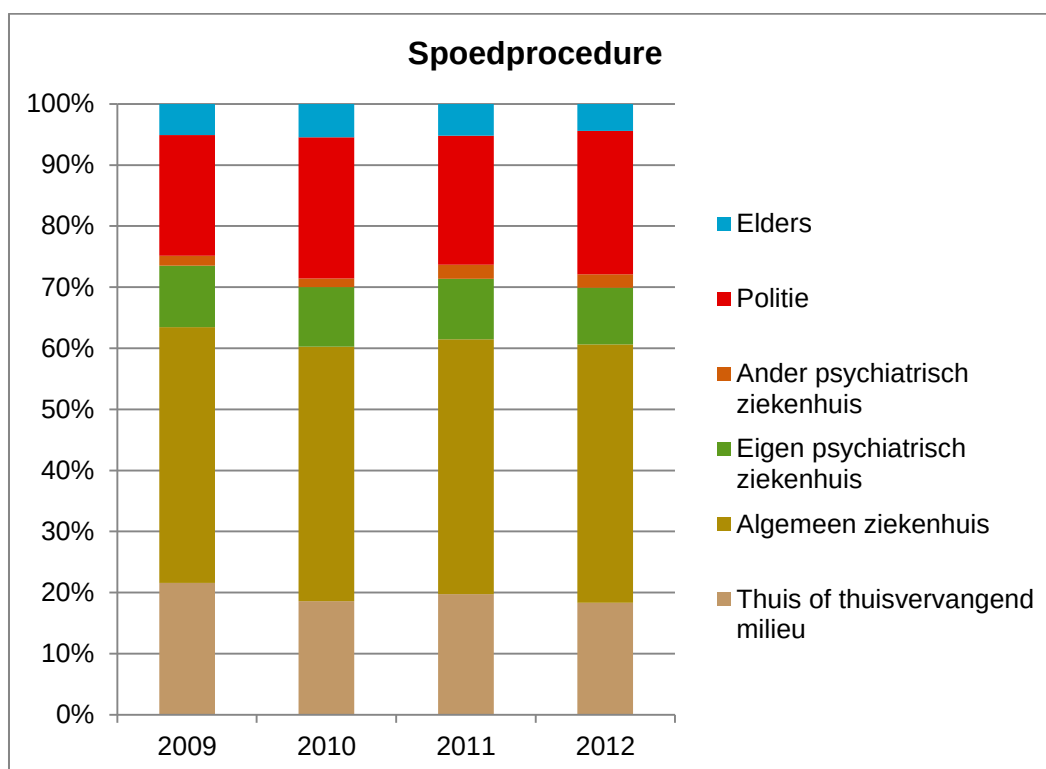
2.5.3 Plaats waar de patiënt zich bevindt

Grafiek 7 en Tabel 12: Plaats waar de patiënt zich bevindt op het ogenblik dat de procedure voor gedwongen opname van start gaat – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Feitelijke verblijfplaats	2009	2010	2011	2012
Thuis of thuisvervangend milieu	27,07%	24,76%	26,64%	25,56%
Algemeen ziekenhuis	11,68%	12,33%	11,08%	12,65%
Algemeen ziekenhuis - spoed	20,51%	20,15%	19,21%	19,62%
Algemeen ziekenhuis - niet-spoed	4,05%	5,06%	6,92%	5,48%
Eigen psychiatrisch ziekenhuis	10,89%	10,60%	10,36%	9,64%
Ander psychiatrisch ziekenhuis	1,65%	1,56%	2,07%	1,92%
Politie	16,59%	19,91%	18,04%	20,08%
Elders	4,77%	5,23%	4,99%	4,23%
Onbekend	2,78%	0,42%	0,69%	0,83%
Totaal aantal	2.911	2.888	2.905	3.028

Grafiek 8a en b, Tabel 13: Plaats waar de patiënt zich bevindt op het ogenblik dat de procedure voor gedwongen opname van start gaat, opsplitsing naar soort procedure – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Feitelijke verblijfplaats				
Spoed	2009	2010	2011	2012
Thuis of thuisvervangend milieu	21,04%	18,56%	19,63%	18,17%
Algemeen ziekenhuis	12,79%	13,47%	12,43%	14,36%
Algemeen ziekenhuis - spoed	24,35%	23,33%	22,47%	22,79%
Algemeen ziekenhuis - niet-spoed	3,76%	4,73%	6,50%	4,81%
Eigen psychiatrisch ziekenhuis	9,80%	9,70%	9,83%	9,16%
Ander psychiatrisch ziekenhuis	1,55%	1,42%	2,28%	2,21%
Politie	19,28%	23,01%	20,97%	23,25%
Elders	4,98%	5,46%	5,16%	4,39%
Onbekend	2,45%	0,32%	0,73%	0,85%
Totaal aantal	2.448	2.473	2.461	2.576
Gewoon	2009	2010	2011	2012
Thuis of thuisvervangend milieu	58,96%	61,69%	65,54%	67,70%
Algemeen ziekenhuis	5,83%	5,54%	3,60%	2,88%
Algemeen ziekenhuis - spoed	0,22%	1,20%	1,13%	1,55%
Algemeen ziekenhuis - niet-spoed	5,62%	6,99%	9,23%	9,29%
Eigen psychiatrisch ziekenhuis	16,63%	15,90%	13,29%	12,39%
Ander psychiatrisch ziekenhuis	2,16%	2,41%	0,90%	0,22%
Politie	2,38%	1,45%	1,80%	1,99%
Elders	3,67%	3,86%	4,05%	3,32%
Onbekend	4,54%	0,96%	0,45%	0,66%
Totaal aantal	463	415	444	452

2.5.4 Bijstand

Tabel 14: Vertrouwenspersoon, wettelijk vertegenwoordiger en raadsman – vergelijking 2009, 2010, 2011 en 2012

Bijstand		2009	2010	2011	2012
Vertrouwenspersoon	ja	6,49%	7,93%	6,20%	6,67%
	neen	74,72%	89,68%	92,32%	92,17%
	onbekend	18,79%	2,39%	1,48%	1,16%
Totaal aantal		2.911	2.888	2.905	3.028
Wettelijk vertegenwoordiger	ja	8,52%	7,34%	4,68%	3,57%
	neen	70,87%	90,65%	94,15%	95,31%
	onbekend	20,61%	2,01%	1,17%	1,12%
Totaal aantal		2.911	2.888	2.905	3.028
Raadsman	ambtswege	61,35%	68,94%	69,33%	67,21%
	eigen keuze	2,92%	2,46%	2,07%	1,85%
	onbekend	35,73%	28,60%	28,61%	30,94%
Totaal aantal		2.911	2.888	2.905	3.028

2.5.5 Reden van opname

2.5.5.1 Geslacht en diagnose

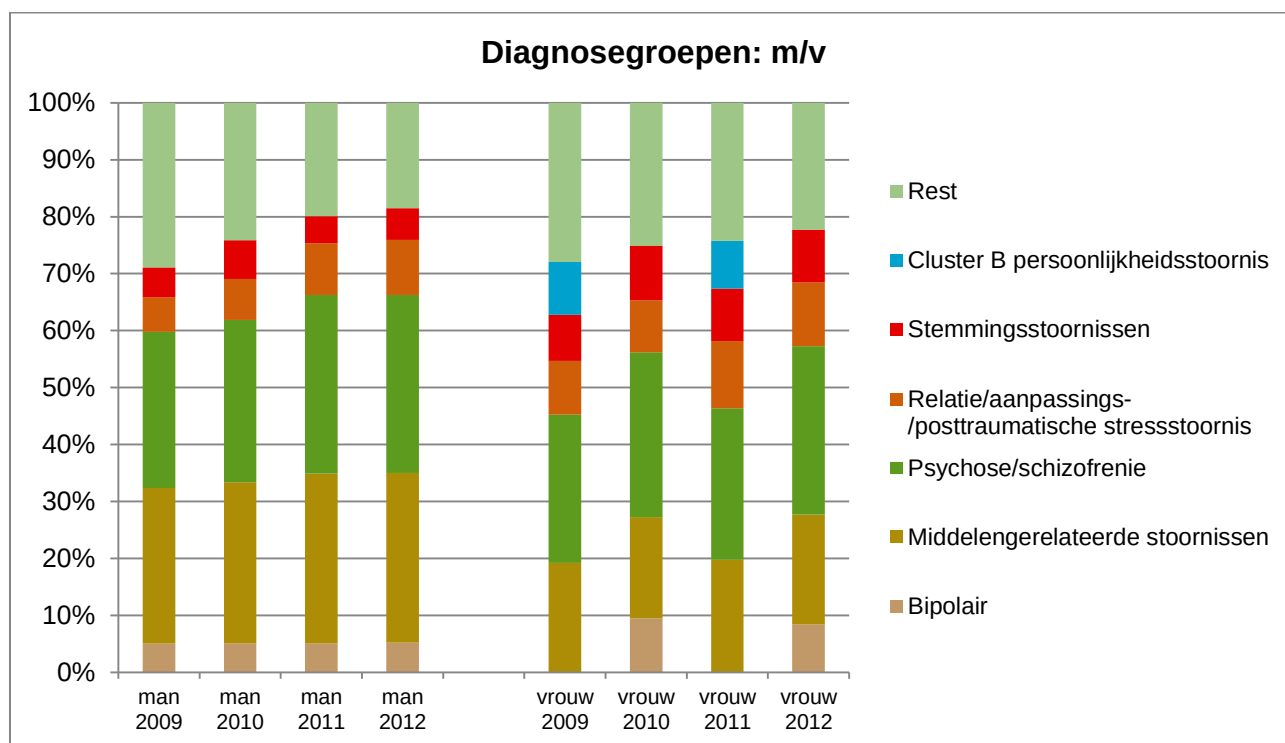
Tabel 15 en Grafiek 9: Diagnosegroepen per geslacht – 2009, 2010, 2011 en 2012

Noot: Het weergegeven percentage is hier steeds het percentage ten opzichte van het totale aantal mannen of vrouwen. Hierbij komen we telkens tot 1 diagnose per as. Ontbreekt er een diagnose voor 1A, dan is deze te vinden bij 1B. Ontbreekt de diagnose voor 1B, dan is deze te vinden bij 1C. Hetzelfde is van toepassing voor 2A en 2B.

Diagnosegroepen (bij opname)	Geslacht							
	man				vrouw			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Hoofddiagnose = As 1	83,63%	88,15%	90,77%	93,10%	77,30%	83,44%	84,57%	89,86%
Bipolair	5,04%	5,08%	5,10%	5,20%	6,57%	9,46%	7,71%	8,39%
Dementie	2,28%	1,80%	2,01%	2,07%	2,63%	2,74%	2,63%	2,88%
Eetstoornissen	0,22%	0,00%	0,05%	0,11%	0,75%	0,57%	0,47%	1,05%
Gedrags-/impulscontrolestoornissen	4,17%	3,66%	3,20%	3,34%	1,59%	1,61%	1,98%	2,97%
Middelengerelateerde stoornissen	27,32%	28,29%	29,80%	29,83%	19,23%	17,79%	19,76%	19,32%
Neurotische/ angststoornissen	0,76%	0,27%	0,60%	0,74%	1,13%	0,95%	1,41%	1,57%
Psychoorganisch	1,41%	1,91%	0,87%	1,33%	0,66%	1,51%	0,66%	1,05%
Psychose/schizofrenie	27,43%	28,51%	31,32%	31,21%	25,98%	28,95%	26,62%	29,55%
Relatie/aanpassings- /posttraumatische stressstoornis	6,07%	7,21%	9,07%	9,66%	9,47%	9,08%	11,76%	11,19%
Seksuele stoornis/genderidentiteit	0,11%	0,16%	0,05%	0,11%	0,00%	0,00%	0,00%	0,09%
Stemmingsstoornissen	5,26%	6,77%	4,78%	5,57%	8,07%	9,56%	9,22%	9,27%
Stoornis kinderjaren	2,33%	2,73%	2,55%	2,49%	0,84%	0,38%	1,13%	1,05%
Andere	0,11%	0,11%	0,00%	0,16%	0,00%	0,00%	0,00%	0,35%
Geen diagnose of uitgesteld	1,14%	1,64%	1,19%	1,11%	0,38%	0,85%	1,03%	1,14%
Onbekend	0,00%	0,00%	0,16%	0,16%	0,00%	0,00%	0,19%	0,00%
Hoofddiagnose = As 2	6,45%	6,28%	5,70%	5,89%	13,41%	11,64%	12,32%	9,79%
Cluster A persoonlijkheidsstoornis	0,87%	0,66%	0,60%	0,37%	0,56%	0,28%	0,47%	0,44%
Cluster B persoonlijkheidsstoornis	2,93%	2,79%	2,17%	2,34%	9,29%	8,14%	8,37%	6,03%
Cluster C persoonlijkheidsstoornis	0,11%	0,00%	0,16%	0,16%	0,47%	0,00%	0,09%	0,00%
Persoonlijkheidsstoornis nao	0,87%	1,47%	1,14%	1,59%	1,78%	1,51%	1,98%	2,01%
Mentale handicap	0,87%	0,76%	1,03%	0,90%	0,84%	1,51%	1,13%	1,14%
Geen diagnose of uitgesteld	0,81%	0,60%	0,60%	0,53%	0,47%	0,19%	0,28%	0,17%
Onbekend	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Hoofddiagnose = As 3*	0,38%	0,27%	0,33%	0,32%	0,19%	0,38%	0,09%	0,00%
Hoofddiagnose = Niet te bepalen	0,27%	0,27%	0,33%	0,21%	0,09%	0,66%	0,09%	0,09%
Hoofddiagnose = Onbekend	9,27%	5,02%	2,88%	0,48%	9,01%	3,88%	2,92%	0,26%
Totaal aantal	1.845	1.831	1.842	1.884	1.066	1.057	1.063	1.144
Top 5	71,11%	75,86%	80,08%	81,48%	72,05%	74,83%	75,73%	77,71%

*het kan zijn dat er hier wel een diagnose is op as 1 of 2, maar die wordt dan buiten beschouwing gelaten

2.5.5.2 Procedure en diagnose

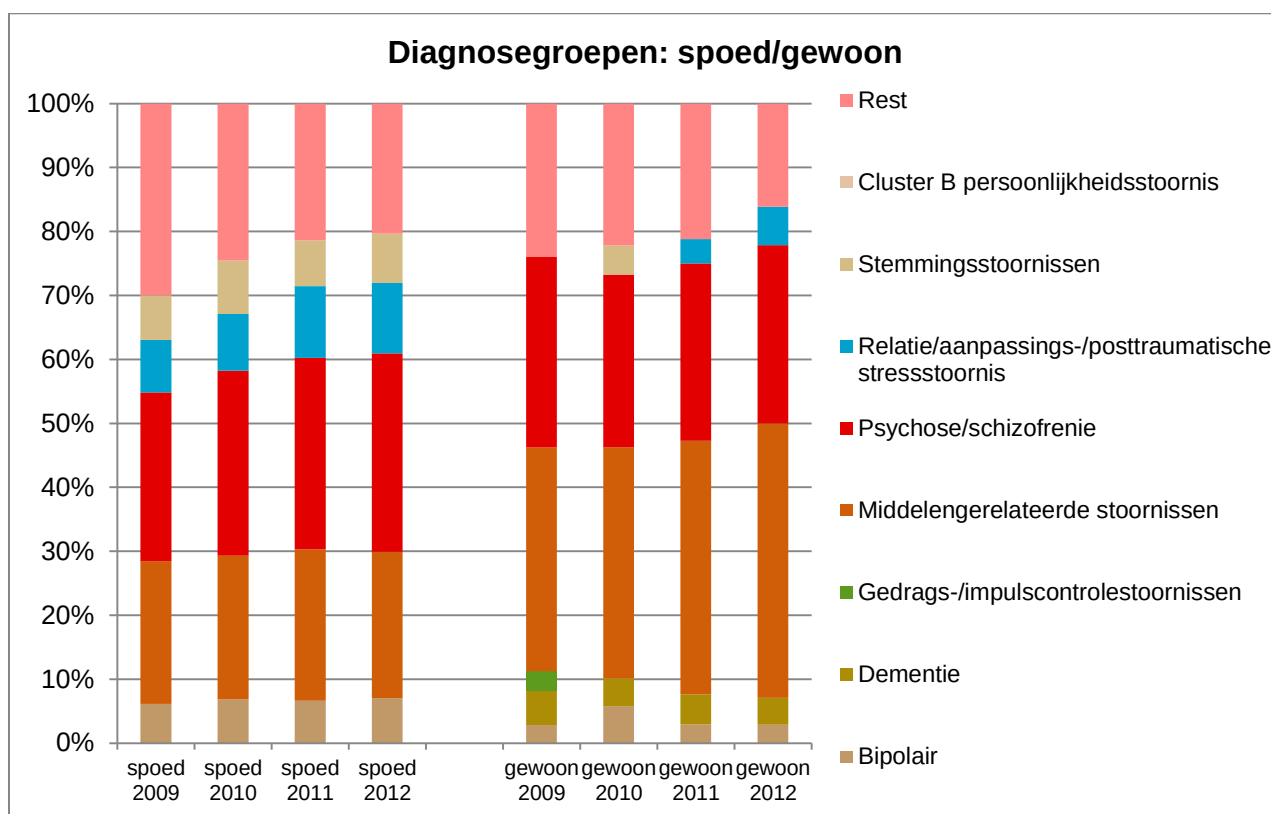
Tabel 16 en Grafiek 10: Diagnosegroepen, zowel via een spoed- als via een gewone procedure, voor 2009, 2010, 2011 en 2012

Noot: Het weergegeven percentage is het percentage t.o.v. het totaal per soort procedure. Per as is er telkens één diagnose.

Diagnosegroepen (bij opname)	Procedure							
	Spoed				Gewoon			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Hoofddiagnose = As 1	80,51%	86,21%	88,58%	91,65%	85,53%	87,71%	88,06%	93,14%
Bipolair	6,13%	6,83%	6,62%	7,03%	2,81%	5,78%	2,93%	2,88%
Dementie	1,84%	1,78%	1,79%	2,06%	5,40%	4,34%	4,73%	4,20%
Eetstoornissen	0,33%	0,16%	0,24%	0,47%	0,86%	0,48%	0,00%	0,44%
Gedrags-/impulscontrolestoornissen	3,27%	3,23%	3,09%	3,45%	3,02%	0,96%	0,90%	1,77%
Middelengerelateerde stoornissen	22,34%	22,48%	23,69%	22,86%	34,99%	36,14%	39,64%	42,92%
Neurotische/ angststoornissen	0,98%	0,49%	0,89%	1,13%	0,43%	0,72%	0,90%	0,66%
Psychoorganisch	1,18%	1,78%	0,73%	1,36%	0,86%	1,69%	1,13%	0,44%
Psychose/schizofrenie	26,35%	28,95%	29,95%	31,06%	29,81%	26,99%	27,70%	27,88%
Relatie/aanpassings- /posttraumatische stressstoornis	8,21%	8,86%	11,17%	10,99%	2,59%	2,17%	3,83%	5,97%
Seksuele stoornis/genderidentiteit	0,08%	0,08%	0,04%	0,08%	0,00%	0,24%	0,00%	0,22%
Stemmingsstoornissen	6,99%	8,33%	7,15%	7,73%	2,59%	4,58%	2,25%	2,65%
Stoornis kinderjaren	1,80%	1,78%	2,07%	2,02%	1,73%	2,41%	1,80%	1,55%
Andere	0,08%	0,08%	0,00%	0,27%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Geen diagnose of uitgesteld	0,94%	1,37%	1,02%	1,05%	0,43%	1,20%	1,80%	1,55%
Onbekend	0,00%	0,00%	0,12%	0,12%	0,00%	0,00%	0,45%	0,00%
Hoofddiagnose = As 2	9,68%	8,73%	8,45%	7,61%	5,40%	5,30%	6,31%	5,97%
Cluster A persoonlijkheidsstoornis	0,69%	0,57%	0,41%	0,35%	1,08%	0,24%	1,35%	0,66%
Cluster B persoonlijkheidsstoornis	5,88%	5,14%	4,92%	4,00%	1,94%	2,41%	1,80%	2,21%
Cluster C persoonlijkheidsstoornis	0,29%	0,00%	0,12%	0,08%	0,00%	0,00%	0,23%	0,22%
Persoonlijkheidsstoornis nao	1,35%	1,58%	1,50%	1,90%	0,43%	0,96%	1,13%	0,88%
Mentale handicap	0,74%	1,01%	1,02%	0,89%	1,51%	1,20%	1,35%	1,55%
Geen diagnose of uitgesteld	0,74%	0,44%	0,49%	0,39%	0,43%	0,48%	0,45%	0,44%
Onbekend	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Hoofddiagnose = As 3*	0,33%	0,28%	0,20%	0,16%	0,22%	0,48%	0,45%	0,44%
Hoofddiagnose = Niet te bepalen	0,25%	0,49%	0,24%	0,16%	0,00%	0,00%	0,23%	0,22%

Hoofddiagnose = Onbekend	9,23%	4,29%	2,52%	0,43%	8,86%	6,51%	4,95%	0,22%
Totaal aantal	2.448	2.473	2.461	2.576	463	415	444	452
Top 5	70,02%	75,45%	78,59%	79,66%	76,03%	77,83%	78,83%	83,85%

*het kan zijn dat er hier wel een diagnose is op as 1 of 2, maar die wordt dan buiten beschouwing gelaten

2.5.5.3 Gerecht en diagnose

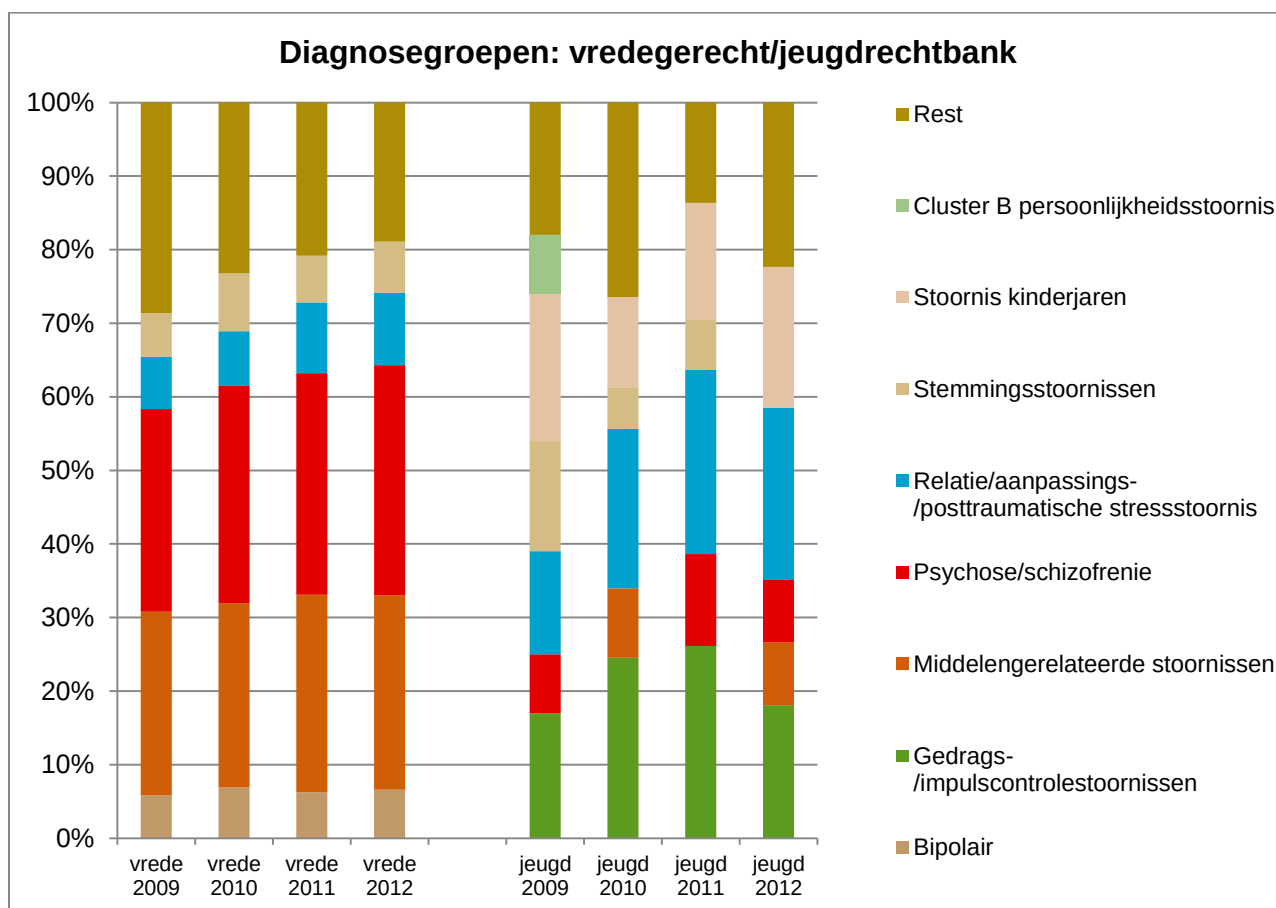
Tabel 17 en Grafiek 11: Diagnoses tot gedwongen opname per gerecht, voor 2009, 2010, 2011 en 2012

Noot: Het vermelde percentage staat hier voor het percentage t.o.v. het totaal per soort gerecht. Ook hier is het opnieuw zo dat er telkens één diagnose per as is.

Diagnosegroepen (bij opname)	Gerecht							
	Jeugdrechtbank				Vredegerecht			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Hoofddiagnose = As 1	85,00%	85,85%	93,18%	89,36%	81,18%	86,45%	88,36%	91,96%
Bipolair	0,00%	0,94%	0,00%	0,00%	5,80%	6,90%	6,25%	6,61%
Dementie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,49%	2,23%	2,31%	2,45%
Eetstoornissen	0,00%	0,94%	0,00%	2,13%	0,43%	0,18%	0,21%	0,41%
Gedrags-/impulscontrolestoornissen	17,00%	24,53%	26,14%	18,09%	2,74%	2,08%	2,02%	2,73%
Middelengerelateerde stoornissen	7,00%	9,43%	3,41%	8,51%	24,97%	25,02%	26,84%	26,41%
Neurotische/ angststoornissen	4,00%	0,94%	1,14%	1,06%	0,78%	0,50%	0,89%	1,06%
Psychoorganisch	0,00%	1,89%	0,00%	0,00%	1,17%	1,76%	0,82%	1,26%
Psychose/schizofrenie	8,00%	3,77%	12,50%	8,51%	27,57%	29,62%	30,14%	31,29%
Relatie/aanpassings- /posttraumatische stressstoornis	14,00%	21,70%	25,00%	23,40%	7,08%	7,37%	9,58%	9,82%
Seksuele stoornis/genderidentiteit	0,00%	0,94%	0,00%	0,00%	0,07%	0,07%	0,04%	0,10%
Stemmingsstoornissen	15,00%	5,66%	6,82%	6,38%	5,98%	7,87%	6,39%	6,99%
Stoornis kinderjaren	20,00%	12,26%	15,91%	19,15%	1,14%	1,47%	1,60%	1,40%
Andere	0,00%	0,00%	0,00%	1,06%	0,07%	0,07%	0,00%	0,20%
Geen diagnose of uitgesteld	0,00%	2,83%	2,27%	1,06%	0,89%	1,29%	1,10%	1,12%
Onbekend	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,18%	0,10%
Hoofddiagnose = As 2	15,00%	7,55%	3,41%	8,51%	8,79%	8,27%	8,27%	7,33%
Cluster A persoonlijkheidsstoornis	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,78%	0,54%	0,57%	0,41%
Cluster B persoonlijkheidsstoornis	8,00%	4,72%	2,27%	3,19%	5,16%	4,74%	4,51%	3,75%
Cluster C persoonlijkheidsstoornis	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,25%	0,00%	0,14%	0,10%
Persoonlijkheidsstoornis nao	6,00%	0,94%	0,00%	4,26%	1,03%	1,51%	1,49%	1,67%
Mentale handicap	1,00%	0,94%	1,14%	1,06%	0,85%	1,04%	1,06%	0,99%
Geen diagnose of uitgesteld	0,00%	0,94%	0,00%	0,00%	0,71%	0,43%	0,50%	0,41%
Onbekend	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Hoofddiagnose = As 3*	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,32%	0,32%	0,25%	0,20%
Hoofddiagnose = Niet te bepalen	0,00%	1,89%	1,14%	0,00%	0,21%	0,36%	0,21%	0,17%

Hoofddiagnose = Onbekend	0,00%	4,72%	2,27%	2,13%	9,50%	4,60%	2,91%	0,34%
Totaal aantal	100	106	88	94	2.811	2.782	2.817	2.934
Top 5	82,00%	73,58%	86,36%	77,66%	71,40%	76,78%	79,20%	81,12%

*het kan zijn dat er hier wel een diagnose is op as 1 of 2, maar die wordt dan buiten beschouwing gelaten

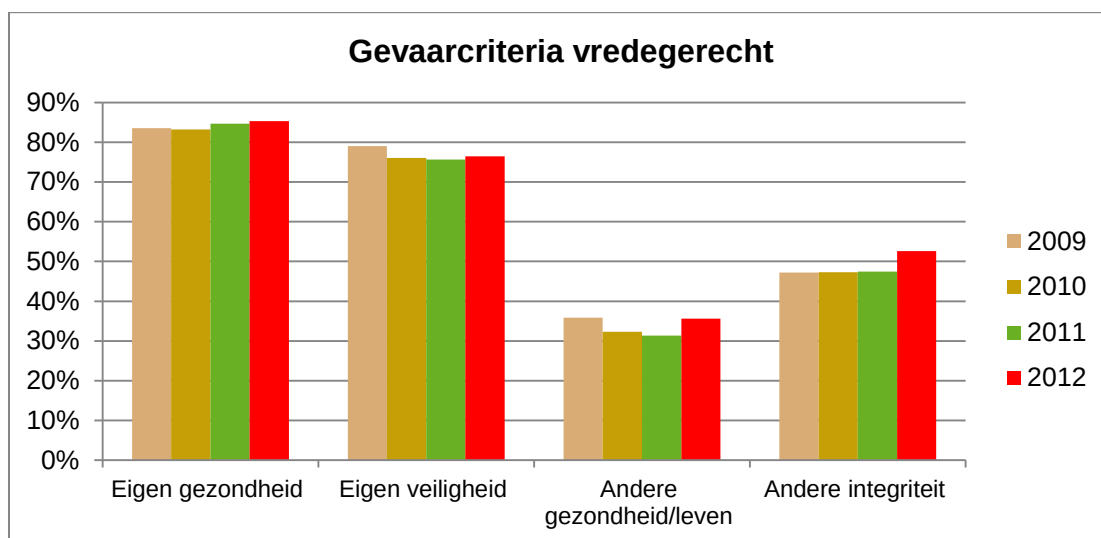
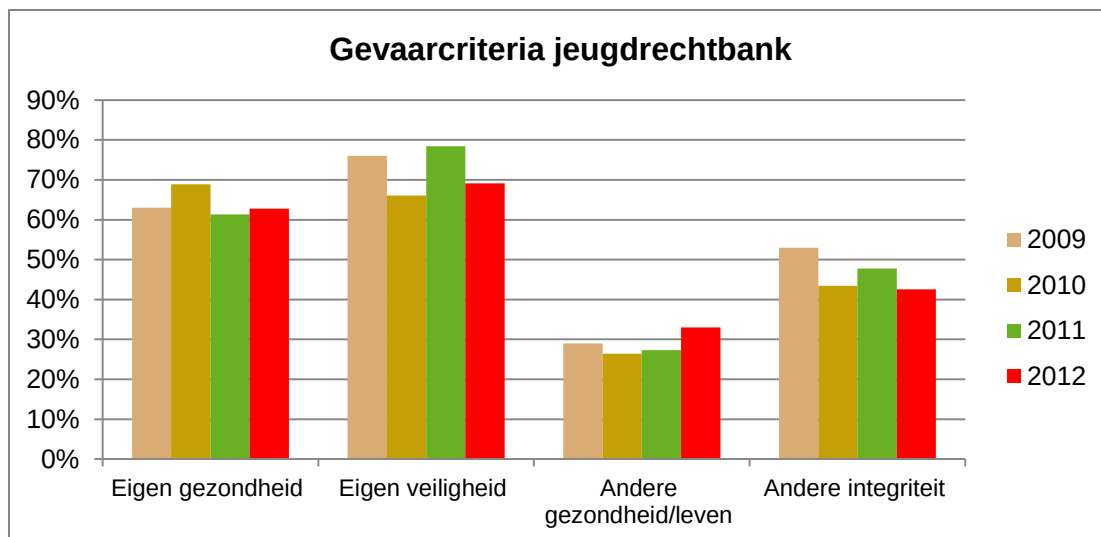
2.5.5.4 Gevaarcriteria

De gehanteerde gevaarcriteria zijn afkomstig van de Nederlandse benadering. Daar moeten deze criteria systematisch beoordeeld moeten worden bij een inbewaringsmaatregel (een dringende gedwongen opname).

Tabel 18 en Grafieken 12a en 12b : Gevaarcriteria per soort gerecht – 2009, 2010, 2011 en 2012

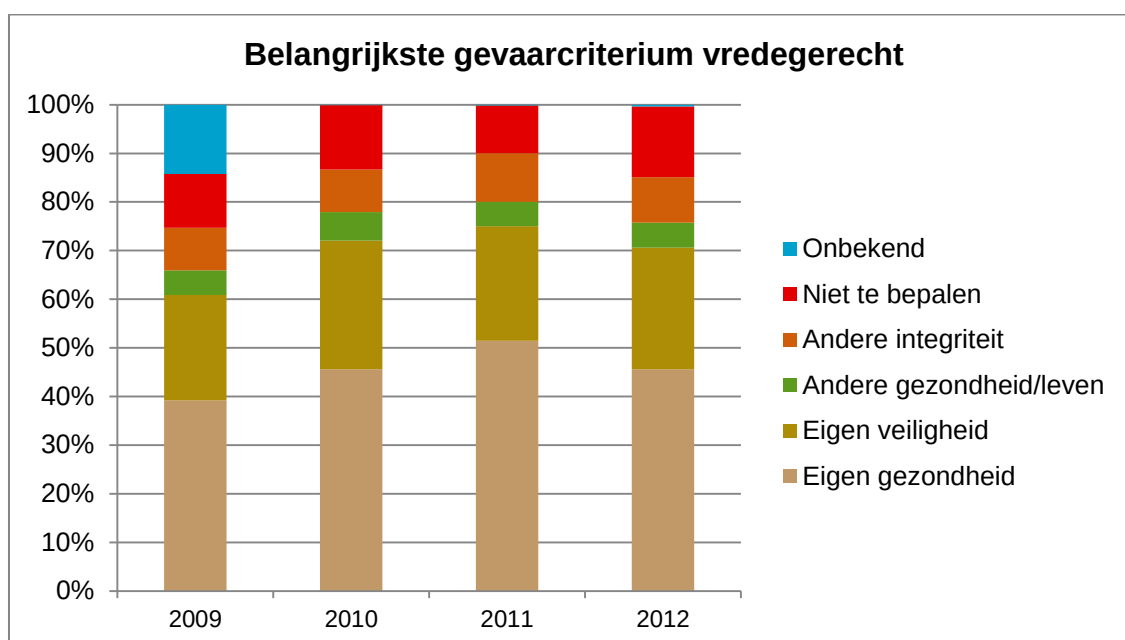
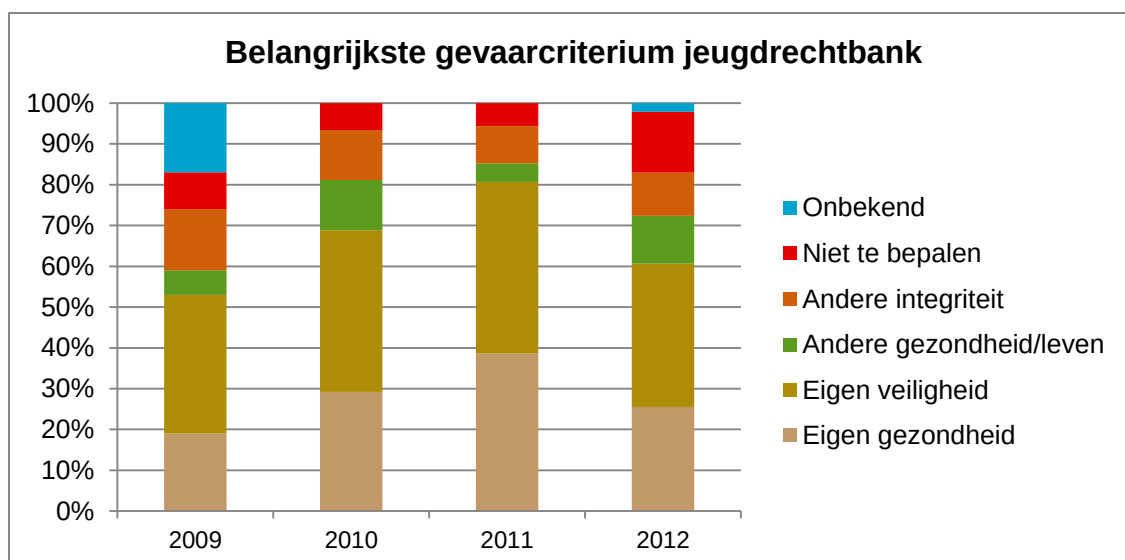
Noot: Combinaties van criteria zijn mogelijk. Het percentage is berekend op basis van het totaal per soort gerecht.

Gevaarcriteria		Gerecht					
		Jeugdrechtbank		Vredegerecht		Totaal	
		#	%	#	%	#	%
Eigen gezondheid	2009	63	63,00%	2.348	83,53%	2.411	82,82%
	2010	73	68,87%	2.316	83,25%	2.389	82,72%
	2011	54	61,36%	2.386	84,70%	2.440	83,99%
	2012	59	62,77%	2.503	85,31%	2.562	84,61%
Eigen veiligheid	2009	76	76,00%	2.222	79,05%	2.298	78,94%
	2010	70	66,04%	2.115	76,02%	2.185	75,66%
	2011	69	78,41%	2.130	75,61%	2.199	75,70%
	2012	65	69,15%	2.244	76,48%	2.309	76,25%
Andere gezondheid/leven	2009	29	29,00%	1.008	35,86%	1.037	35,62%
	2010	28	26,42%	900	32,35%	928	32,13%
	2011	24	27,27%	883	31,35%	907	31,22%
	2012	31	32,98%	1.046	35,65%	1.077	35,57%
Andere integriteit	2009	53	53,00%	1.328	47,24%	1.381	47,44%
	2010	46	43,40%	1.315	47,27%	1.361	47,13%
	2011	42	47,73%	1.336	47,43%	1.378	47,44%
	2012	40	42,55%	1.543	52,59%	1.583	52,28%
Onbekend	2009	1	1,00%	44	1,57%	45	1,55%
	2010	0	0,00%	30	1,08%	30	1,04%
	2011	0	0,00%	7	0,25%	7	0,24%
	2012	6	6,38%	34	1,16%	40	1,32%

Tabel 19 en Grafieken 13a en 13b: Belangrijkste gevaarcriterium per soort gerecht – 2009, 2010, 2011 en 2012

Belangrijkste gevaarcriterium		Gerecht					
		Jeugdrechtbank		Vredegerecht		Totaal	
		#	%	#	%	#	%
Eigen gezondheid	2009	19	19,00%	1.103	39,24%	1.122	38,54%
	2010	31	29,25%	1.268	45,58%	1.299	44,98%
	2011	34	38,64%	1.449	51,44%	1.483	51,05%
	2012	24	25,53%	1.337	45,57%	1.361	44,95%
Eigen veiligheid	2009	34	34,00%	609	21,66%	643	22,09%
	2010	42	39,62%	736	26,46%	778	26,94%
	2011	37	42,05%	664	23,57%	701	24,13%
	2012	33	35,11%	735	25,05%	768	25,36%
Andere gezondheid/leven	2009	6	6,00%	142	5,05%	148	5,08%
	2010	13	12,26%	163	5,86%	176	6,09%
	2011	4	4,55%	141	5,01%	145	4,99%
	2012	11	11,70%	150	5,11%	161	5,32%
Andere integriteit	2009	15	15,00%	246	8,75%	261	8,97%
	2010	13	12,26%	245	8,81%	258	8,93%
	2011	8	9,09%	283	10,05%	291	10,02%
	2012	10	10,64%	275	9,37%	285	9,41%
Niet te bepalen	2009	9	9,00%	311	11,06%	320	10,99%
	2010	7	6,60%	368	13,23%	375	12,98%
	2011	5	5,68%	275	9,76%	280	9,64%
	2012	14	14,89%	426	14,52%	440	14,53%
Onbekend	2009	17	17,00%	400	14,23%	417	14,32%
	2010	0	0,00%	2	0,07%	2	0,07%
	2011	0	0,00%	5	0,18%	5	0,17%
	2012	2	2,13%	11	0,37%	13	0,43%

2.5.5.5 Middelenmisbruik

Onderstaande tabellen en grafieken schetsen een beeld van de mate waarin er sprake is van middelenmisbruik bij de patiënten die gedwongen worden opgenomen. De gegevens in deze tabel staan los van de diagnose middelenmisbruik uit de voorgaande tabellen i.v.m. diagnose (om na te gaan of er een mogelijke link bestaat tussen middelenmisbruik als diagnose en onderstaande gegevens zou nl. het totaal van alle assen gebruikt moeten worden).

Tabel 20: Overzicht middelenmisbruik per soort gerecht – 2009, 2010, 2011 en 2012

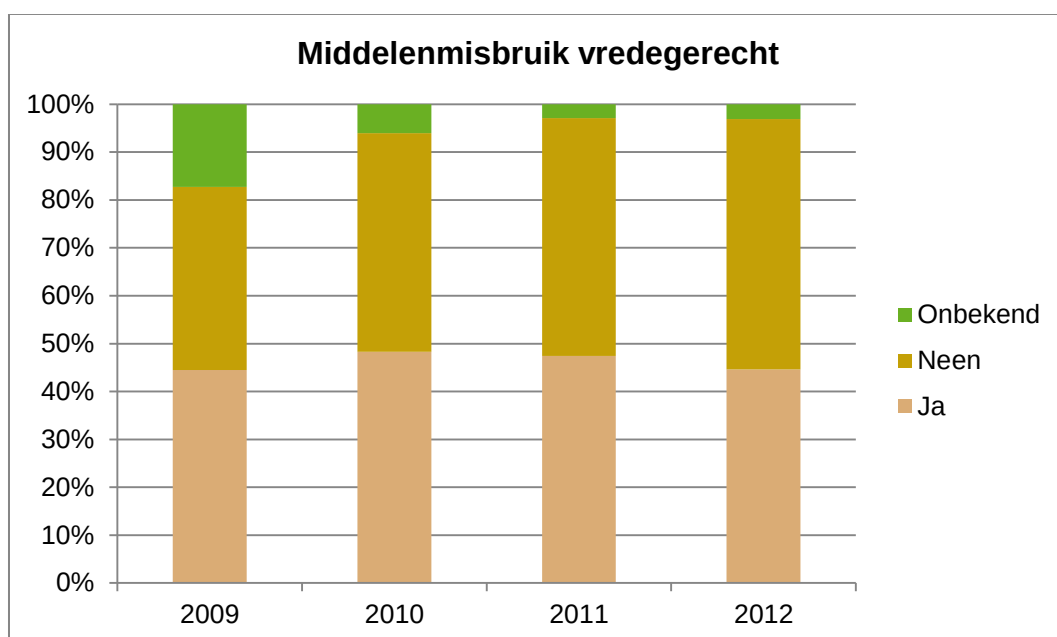
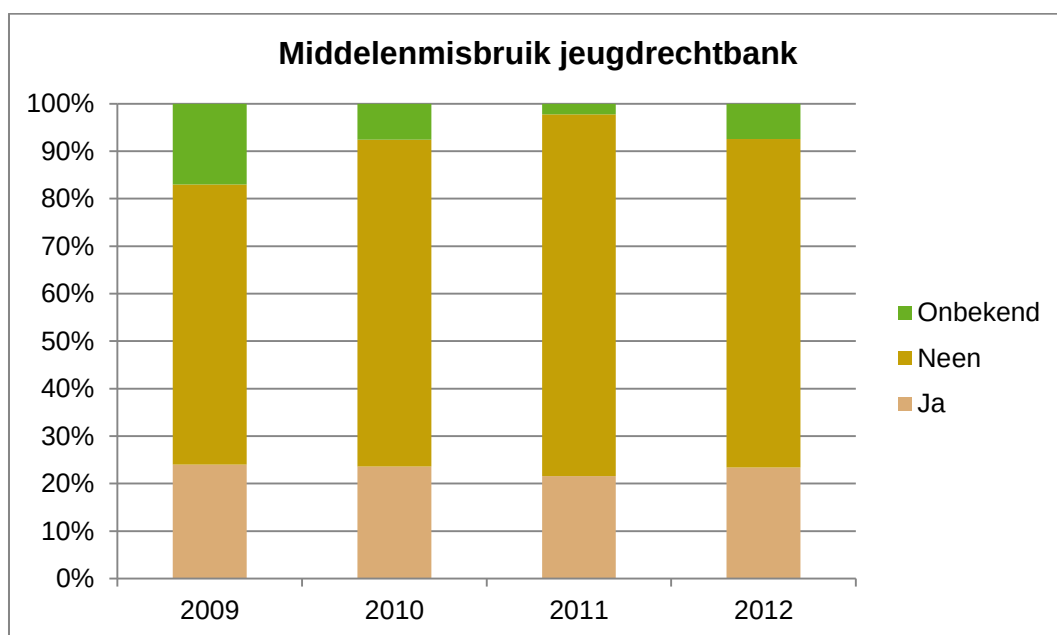
Noot: Combinaties alcohol, drugs en medicatie zijn mogelijk.

	Gerecht								
	Jeugdrechtbank				Vredegerecht				
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	
Ja	24,00%	23,58%	21,59%	23,40%	44,47%	48,31%	47,43%	44,65%	(1)
Hoofdprobleem	33,33%	40,00%	42,11%	27,27%	52,96%	50,60%	55,09%	60,61%	(2)
Bijprobleem	45,83%	52,00%	47,37%	68,18%	38,72%	43,90%	41,47%	34,05%	(2)
Onbekend	20,83%	8,00%	10,53%	4,55%	8,32%	5,51%	3,44%	5,34%	(2)
(combinaties mogelijk)									
Alcohol	33,33%	32,00%	26,32%	31,82%	60,72%	62,87%	63,17%	62,67%	(2)
Medicatie	16,67%	20,00%	0,00%	31,82%	22,96%	23,74%	23,65%	22,82%	(2)
Drugs	79,17%	76,00%	84,21%	63,64%	46,40%	44,57%	47,38%	48,85%	(2)
Onbekend					0,24%				(2)
Neen	59,00%	68,87%	76,14%	69,15%	38,28%	45,65%	49,66%	52,25%	(1)
Onbekend	17,00%	7,55%	2,27%	7,45%	17,25%	6,04%	2,91%	3,10%	(1)
Totaal aantal	100	106	88	94	2.811	2.782	2.817	2.934	

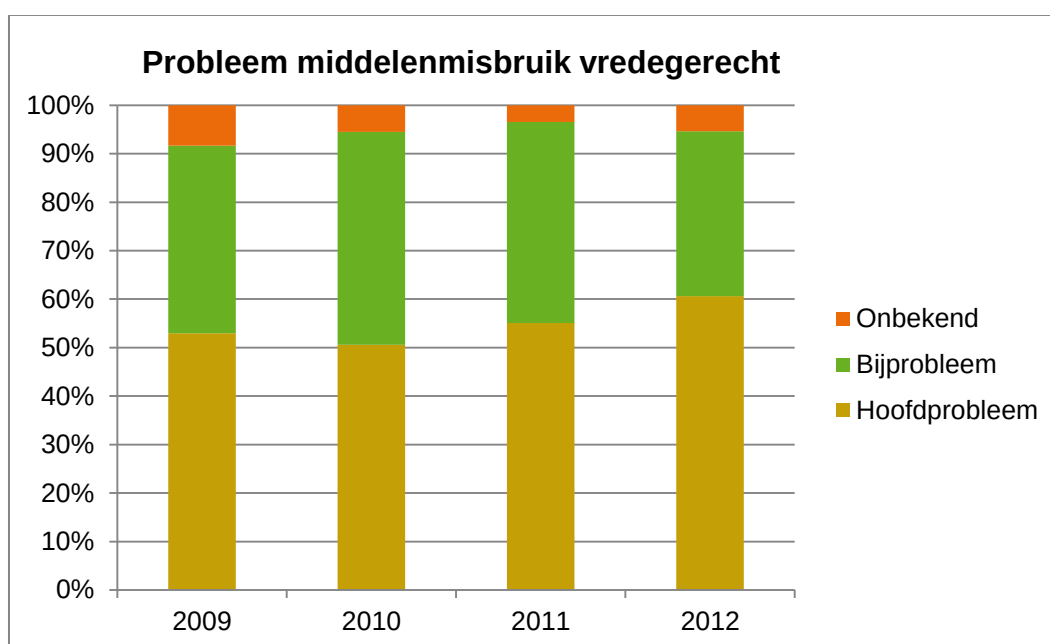
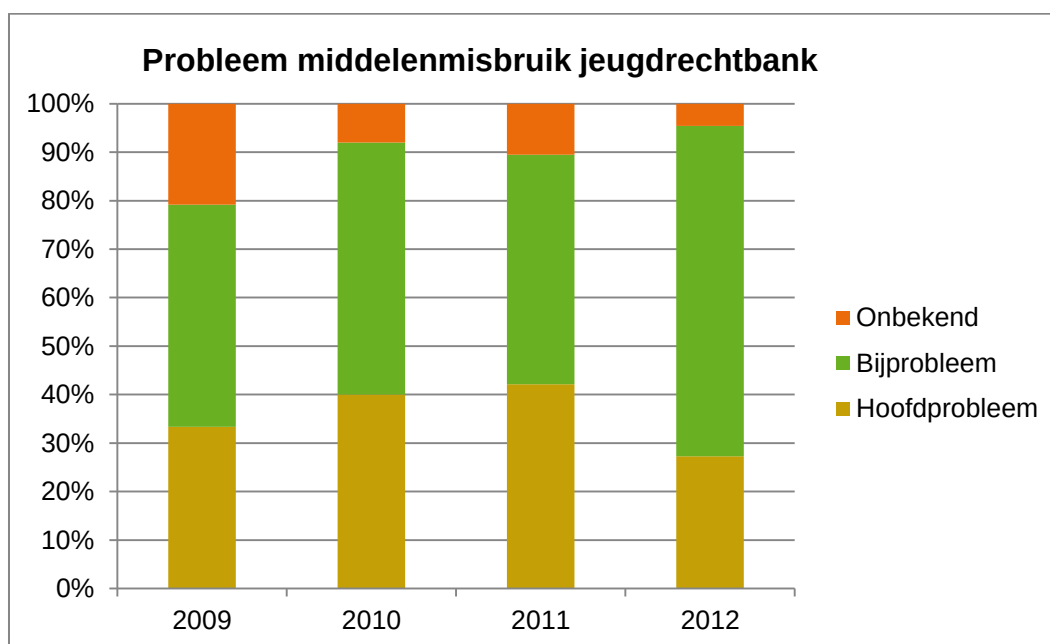
(1) % t.o.v. totaal per soort gerecht (per jaar)

(2) % t.o.v. totaal ja (per jaar)

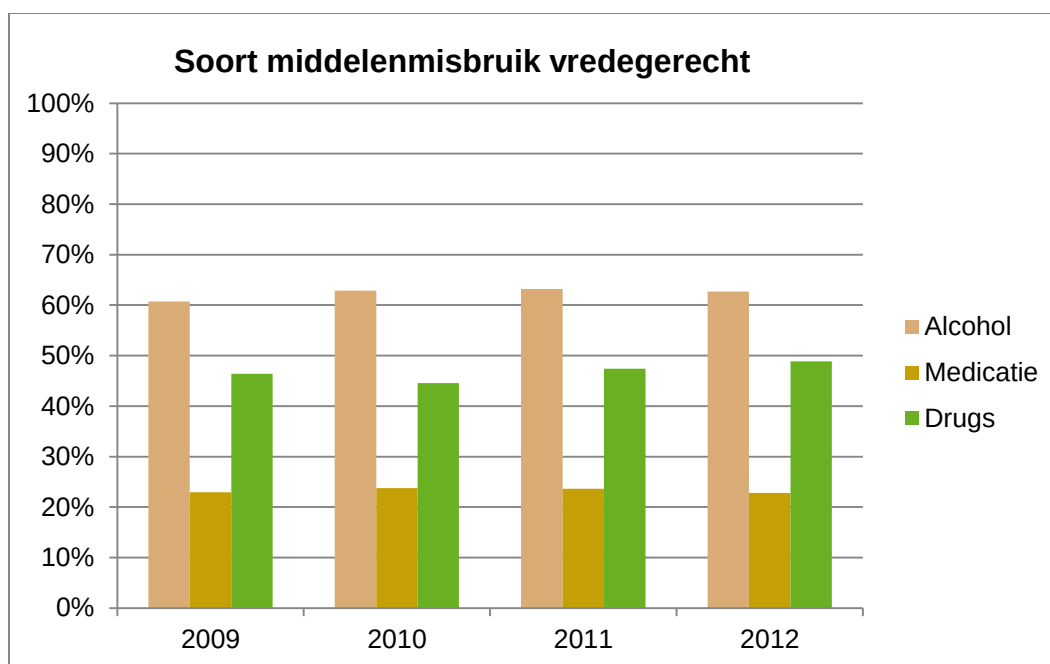
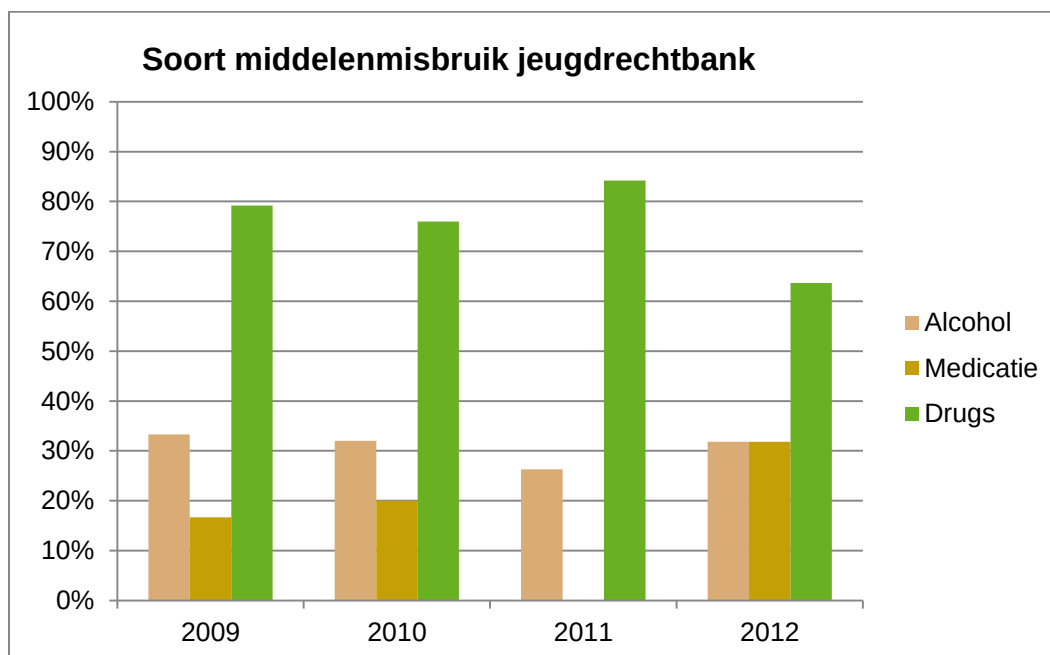
Grafiek 14a en 14b : Middenmisbruik per soort gerecht – 2009, 2010, 2011 en 2012

Grafiek 15a en 15b : Probleem middelenmisbruik per soort gerecht – 2009, 2010, 2011 en 2012

Grafiek 16a en 16b: Soort middelenmisbruik per soort gerecht – 2009, 2010, 2011 en 2012

2.6 Duur en verloop

Tabel 21 en Grafiek 17a en b: Kortlopende procedures: Aantal 'beëindigde' procedures door transfer – 2009, 2010, 2011 en 2012

Onderstaande tabel biedt een zicht op het aantal patiënten dat gedwongen opgenomen werd in 2012 en binnen de procedure werd getransfereerd naar een ander ziekenhuis.

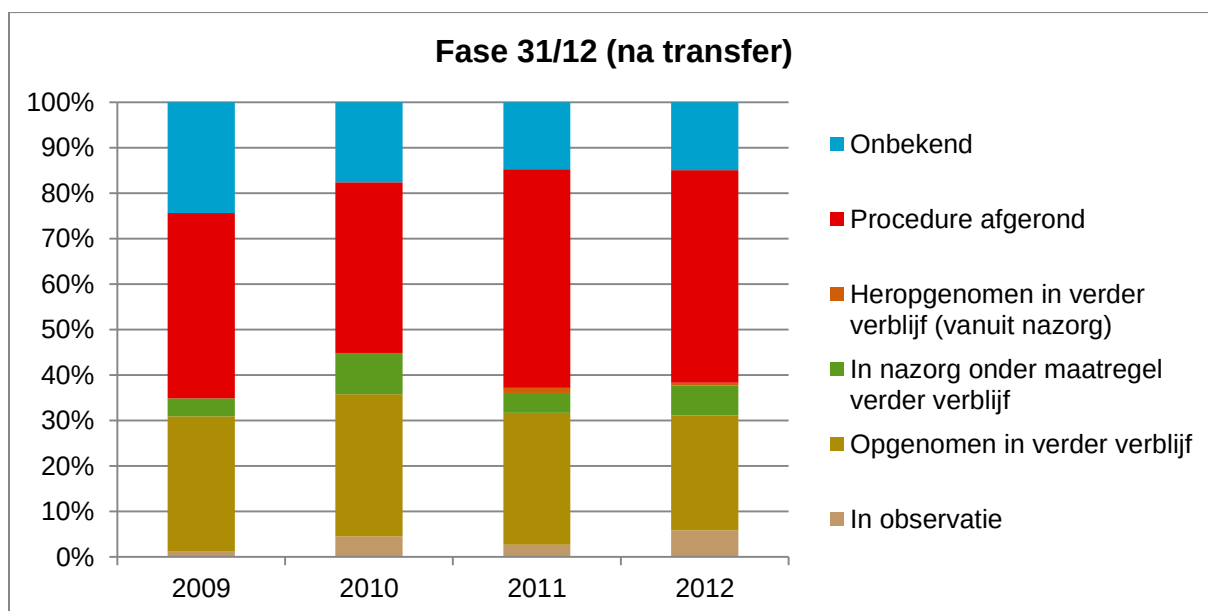
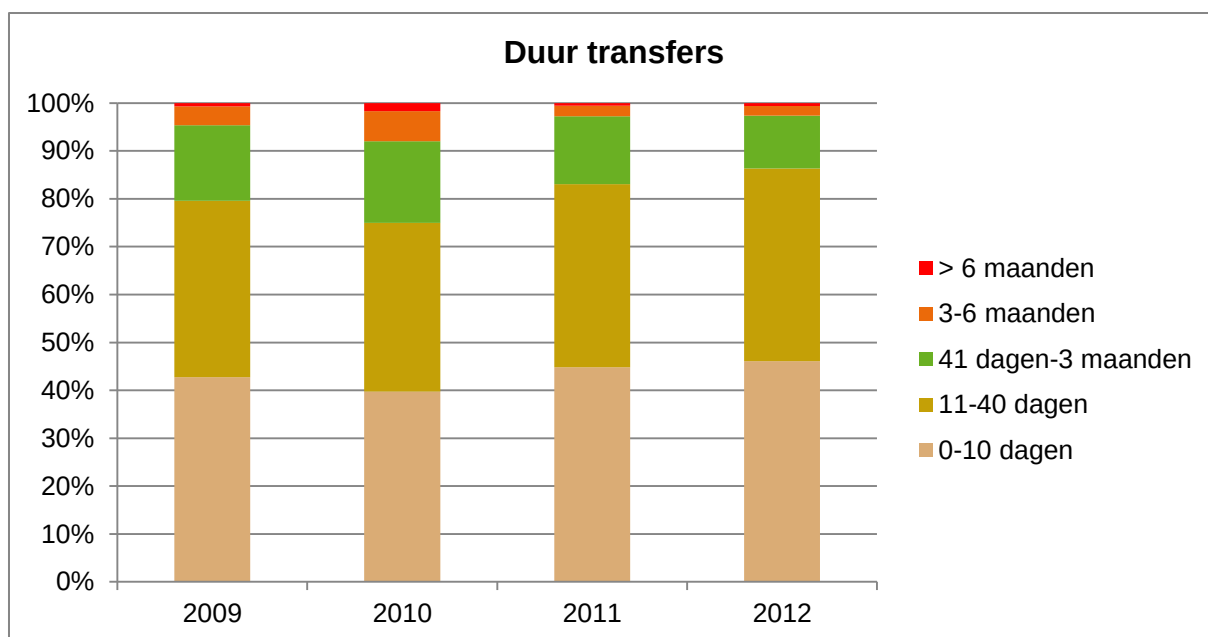
Noot: 'duur' wordt opgevat als het verschil tussen de datum bij het begin van de procedure (niet de opname) en de datum transfer. Voor het ziekenhuis dat de transfer doet, 'stopt' hier de procedure. Er werd wel nagekeken wat er met de patiënt na de transfer gebeurde (status 31/12 van het desbetreffende jaar in het ziekenhuis waar de patiënt naar getransfereerd werd).

	Registratiejaar							
Procedure gestart en geëindigd in	2009		2010		2011		2012	
Transfer	152	5,22%	176	6,09%	183	6,30%	154	5,09%
Duur								
0-10 dagen	65	42,76%	70	39,77%	82	44,81%	71	46,10%
11-40 dagen	56	36,84%	62	35,23%	70	38,25%	62	40,26%
41 dagen-3 maanden	24	15,79%	30	17,05%	26	14,21%	17	11,04%
3-6 maanden	6	3,95%	11	6,25%	4	2,19%	3	1,95%
> 6 maanden	1	0,66%	3	1,70%	1	0,55%	1	0,65%
Status 31/12 in volgend ZH								
In observatie	2	1,32%	8	4,55%	5	2,73%	9	5,84%
Opgenomen in verder verblijf	45	29,61%	55	31,25%	53	28,96%	39	25,32%
In nazorg onder maatregel verder verblijf	6	3,95%	16	9,09%	8	4,37%	10	6,49%
Heropgenomen in verder verblijf (vanuit nazorg)					2	1,09%	1	0,65%
Procedure afgerond	62	40,79%	66	37,50%	88	48,09%	72	46,75%
Onbekend°	37	24,34%	31	17,61%	27	14,75%	23	14,94%

(1) % t.o.v. totaal aantal procedures (per jaar)

(2) % t.o.v. totaal transfer (per jaar)

° onbekend omwille van transfer naar niet-Vlaams ziekenhuis of niet geregistreerd door ziekenhuis waarnaar getransfereerd werd

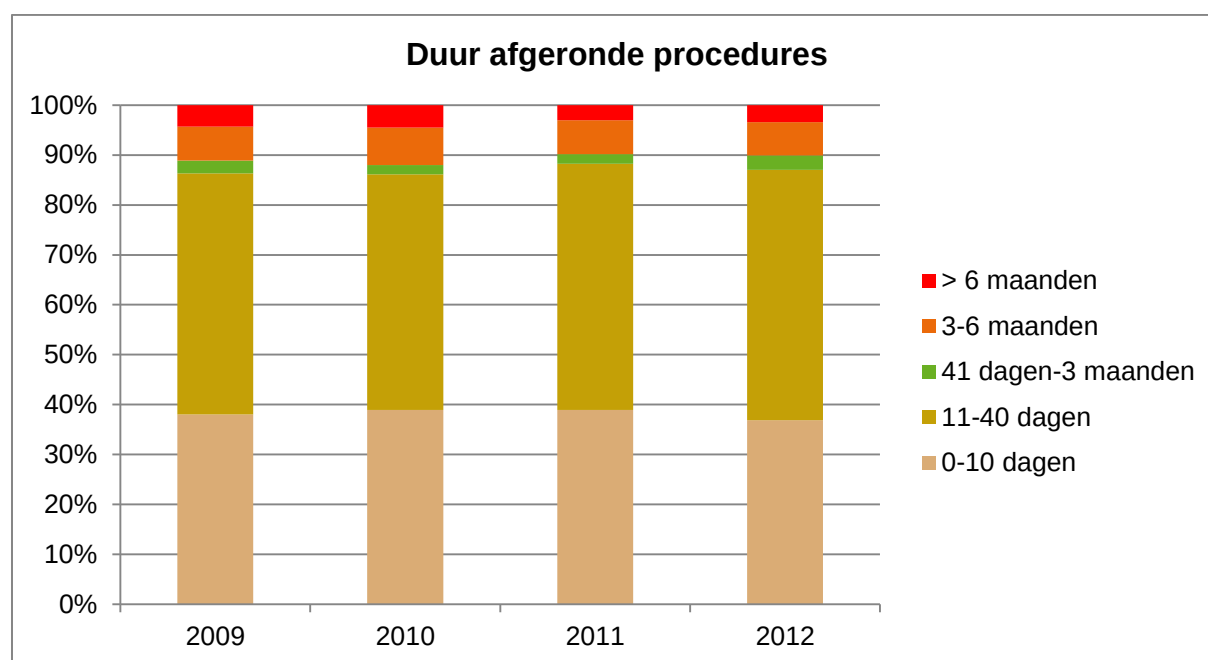
Tabel 22 en Grafiek 18: Kortlopende procedures: Aantal afgeronde procedures – 2009, 2010, 2011 en 2012

Noot: 'duur' wordt hier opgevat als het verschil tussen de datum bij het begin van de procedure (niet de opname) en de einddatum.

	Registratiejaar								
Procedure gestart en geëindigd in	2009		2010		2011		2012		
Procedure afgerond	1.949	66,95%	2.010	69,60%	1.976	68,02%	2.103	69,45%	(1)
<u>Duur</u>									
0-10 dagen	741	38,02%	782	38,91%	769	38,92%	776	36,90%	(2)
11-40 dagen	941	48,28%	949	47,21%	975	49,34%	1.054	50,12%	(2)
41 dagen-3 maanden	50	2,57%	38	1,89%	38	1,92%	61	2,90%	(2)
3-6 maanden	133	6,82%	15	7,51%	134	6,78%	140	6,66%	(2)
> 6 maanden	84	4,31%	90	4,48%	60	3,04%	72	3,42%	(2)

(1) % t.o.v. totaal aantal procedures (per jaar)

(2) % t.o.v. totaal procedure afgerond (per jaar)

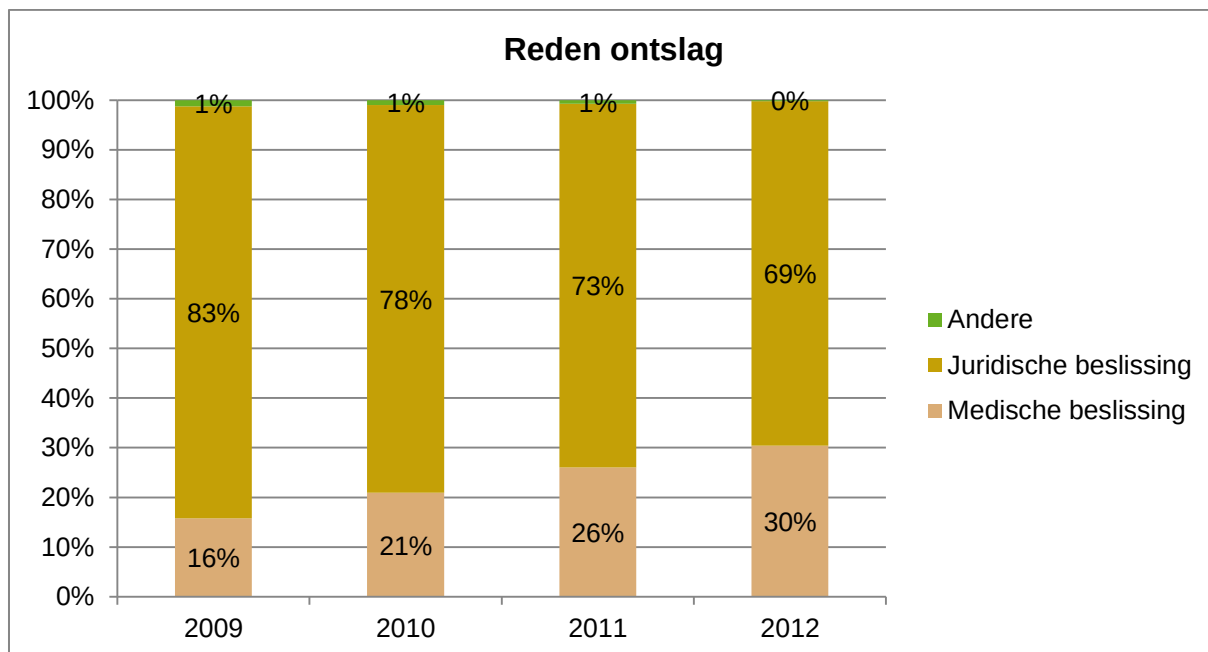
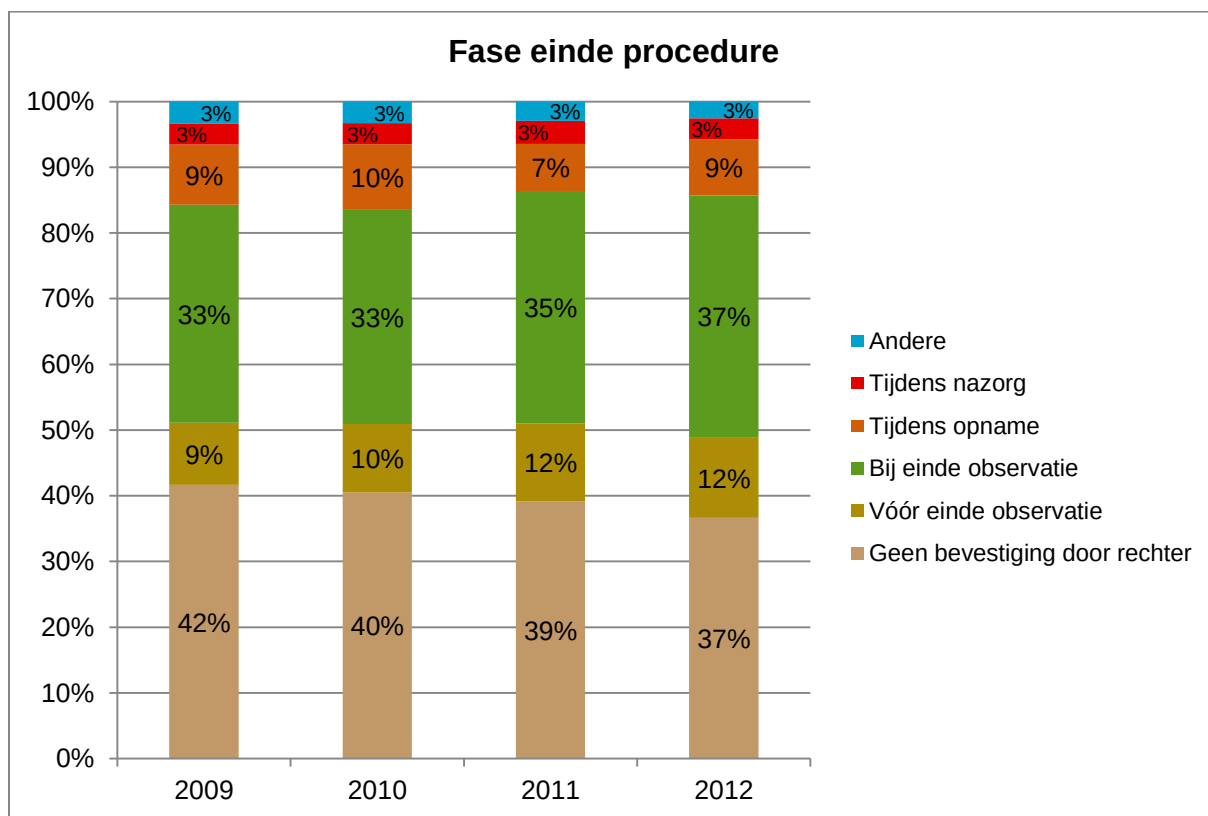
Tabel 23 en Grafiek 19 en 20: Kortlopende procedures: Afgeronde procedures: fase en reden einde – 2009, 2010, 2011 en 2012

Procedure gestart en geëindigd in	Registratiejaar							
	2009		2010		2011		2012	
Reden ontslag								
Medische beslissing	308	15,80%	421	20,95%	515	26,06%	639	30,39%
Juridische beslissing	1.617	82,97%	1.569	78,06%	1.446	73,18%	1.460	69,42%
Overlijden door zelfdoding	7	0,36%	7	0,35%	2	0,10%	1	0,05%
Overlijden door andere oorzaak	7	0,36%	10	0,50%	10	0,51%	3	0,14%
Onbekend	10	0,51%	3	0,15%	3	0,15%		
Fase einde								
Tijdens of bij einde observatieperiode	965	82,71%	1.694	84,28%	1.716	86,84%	1.811	86,12%
Geen bevestiging door rechter **	812	41,66%	814	40,50%	773	39,12%	771	36,66%
Tussen start en bevestiging observatie **			16	0,80%	43	2,18%	48	2,28%
Tussen bevestiging en einde observatie **	131	6,72%	133	6,62%	122	6,17%	134	6,37%
Vóór einde observatie *	22	1,13%	14	0,70%	18	0,91%	10	0,48%
Voortijdig stoppen van de procedure door arts tijdens observatie	31	1,59%	46	2,29%	52	2,63%	64	3,04%
Bij einde observatie (<40 dagen)			41	2,04%	47	2,38%	53	2,52%
Bij einde observatie (40 dagen)	647	33,20%	615	30,60%	652	33,00%	723	34,38%
Andere - tijdens of bij einde observatieperiode			15	0,75%	9	0,46%	8	0,38%
Tijdens of bij einde verder verblijf	272	13,96%	273	13,58%	215	10,88%	256	12,17%
Voortijdig stoppen van de procedure door arts tijdens opname	36	1,85%	25	1,24%	22	1,11%	24	1,14%
Periode "verder verblijf" voortijdig afgebroken tijdens opname			5	0,25%	3	0,15%	12	0,57%
Periode "verder verblijf" liep ten einde tijdens opname	142	7,29%	170	8,46%	117	5,92%	143	6,80%
Voortijdig stoppen van de procedure door arts tijdens nazorg	7	0,36%	2	0,10%	8	0,40%		0,00%
Periode "verder verblijf" voortijdig afgebroken tijdens nazorg			4	0,20%	2	0,10%		0,00%
Periode "verder verblijf" liep ten einde tijdens nazorg	56	2,87%	59	2,94%	59	2,99%	67	3,19%
Andere - tijdens of bij einde verder verblijf			8	0,40%	4	0,20%	10	0,48%
Andere	65	3,34%	43	2,14%	45	2,28%	36	1,71%

* enkel gewone procedure

** enkel spoedprocedure

% t.o.v. totaal procedure afgerond (per jaar)

2.7 De langdurig gedwongen opgenomen patiënten

Onderstaande tabellen tonen ons de hele gedwongen opgenomen populatie, dus ook de patiënten waarvan de procedure is gestart vóór het desbetreffende registratiejaar.

Tabel 24: Evolutie aantal procedures – 2009, 2010, 2011 en 2012

Noot: het aantal procedures dat we meetellen in onderstaande tabel is geëvolueerd over de jaren heen: voor 2009 zijn alle transfers eruit gelaten, voor 2010 de transfers waarbij de transfer in 2010 plaatsvond, en bij 2011 en 2012 de transfers tussen Vlaamse ziekenhuizen waarbij de transfer in 2011 resp. 2012 plaatsvond.

Enkel de groep van transfers tussen Vlaamse ziekenhuizen onderling en in hetzelfde jaar als de start van de procedure zorgen nl. voor een dubbeltelling (zie ook uitleg bij tabel 2). Als we bij alle jaren enkel deze laatste groep niet hadden meegeteld, zouden de totalen er als volgt hebben uitgezien: 2009: 4340 – 2010: 4399.

	Registratiejaar			
Procedure gestart in	2009	2010	2011	2012
2012				3.028
2011			2.905	816
2010		2.888	781	255
2009	2.911	866	286	
vorige jaren	1.251	641	382	388
Totaal	4.162	4.395	4.354	4.487

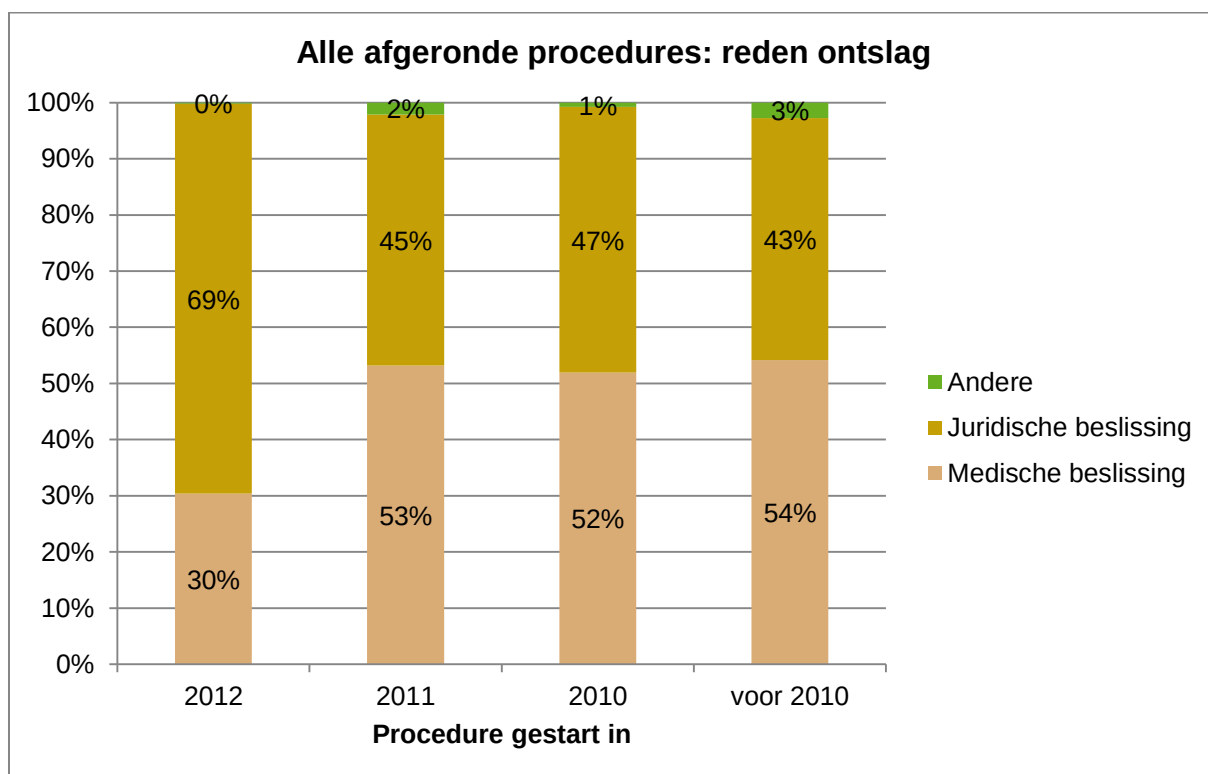
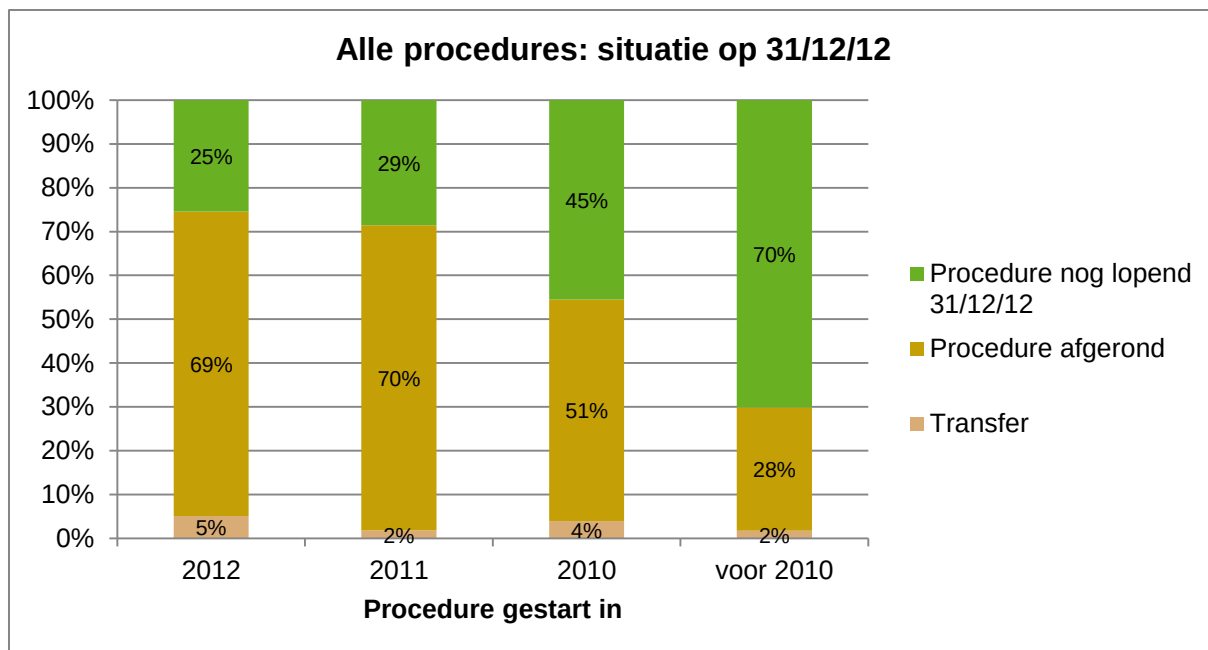
Tabel 25 en Grafiek 21 en 22: Alle procedures 2012: situatie op 31/12/2012

Procedure gestart in	2012		2011		2010		voor 2010		
Procedure nog lopend 31/12	771	25,46%	233	28,55%	116	45,49%	272	70,10%	(1)
<i>Met spoedprocedure opgenomen, maar nog niet bevestigd</i>	38	4,93%							(2)
<i>In observatie</i>	178	23,09%							(2)
<i>Opgenomen in verder verblijf</i>	377	48,90%	114	48,93%	42	36,21%	118	43,38%	(2)
<i>In nazorg onder maatregel verder verblijf</i>	164	21,27%	97	41,63%	57	49,14%	116	42,65%	(2)
<i>Heropgenomen in verder verblijf (vanuit nazorg)</i>	14	1,82%	22	9,44%	17	14,66%	38	13,97%	(2)
Transfer	154	5,09%	15	1,84%	10	3,92%	7	1,80%	(1)
Procedure afgerond	2.103	69,45%	568	69,61%	129	50,59%	109	28,09%	(1)
<u>Reden ontslag</u>									
<i>Medische beslissing</i>	639	30,39%	302	53,17%	67	51,94%	59	54,13%	(3)
<i>Juridische beslissing</i>	1.460	69,42%	254	44,72%	61	47,29%	47	43,12%	(3)
<i>Overlijden door zelfdoding</i>	1	0,05%	4	0,70%	1	0,78%			(3)
<i>Overlijden door andere oorzaak</i>	3	0,14%	6	1,06%			3	2,75%	(3)
<i>Onbekend</i>			2	0,35%					(3)
Totaal	3.028		816		255		388		

(1) % t.o.v. totaal aantal procedures (per jaar)

(2) % t.o.v. totaal procedure nog lopend (per jaar)

(3) % t.o.v. totaal procedure afgerond (per jaar)

Tabel 26 en Grafiek 23: Alle procedures 2012: duur

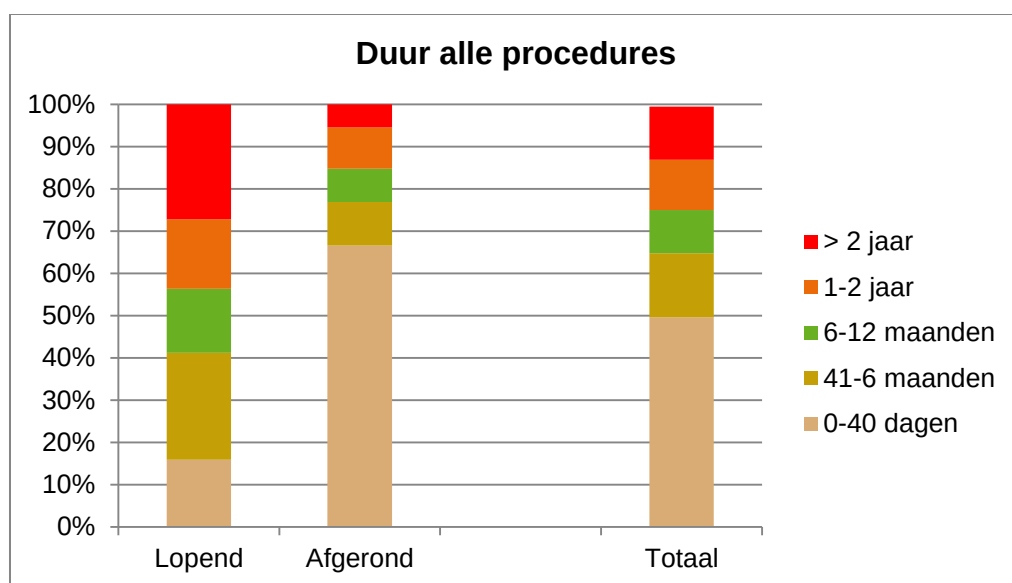
Noot: 'Duur' wordt voor afgeronde procedures opgevat als het verschil tussen de datum bij het begin van de procedure (niet de opname) en de einddatum.

Voor nog lopende procedures is de duur het verschil tussen de datum bij het begin van de procedure en 31/12/2012. Dit is in feite een 'tijdelijke' duur omdat deze procedures na 31/12/12 nog verderlopen.

Bij transfers wordt er gekeken wat de status (procedure afgerond of niet) en eventuele einddatum is in het 'volgende' ziekenhuis. In een aantal gevallen is deze vervolgsituatie niet gekend.

Het percentage is berekend op basis van het totaal per status procedure (lopend/afgerond).

Duur	Lopende procedures		Afgeronde procedures		Totaal	
	#	%	#	%	#	
0-40 dagen	235	15,96%	1.991	66,57%	2.226	49,61%
41-6 maanden	372	25,27%	309	10,33%	681	15,18%
6-12 maanden	223	15,15%	235	7,86%	458	10,21%
1-2 jaar	241	16,37%	292	9,76%	533	11,88%
> 2 jaar	401	27,24%	164	5,48%	565	12,59%
onbekend					24	0,53%
totaal	1.472		2.991		4.487	

Tabel 27 en Grafiek 24: Alle procedures 2012: diagnosegroepen

Noot: Het weergegeven percentage is het percentage t.o.v. het totaal per categorie duur. Per as is er telkens één diagnose. Enkel de meest voorkomende diagnosegroepen worden getoond, alle overige diagnoses zitten in de restcategorie.

Diagnosegroepen (bij opname)	Duur				
	0-40 dagen	41 dagen - 6 maanden	6-12 maanden	1-2 jaar	> 2 jaar
Bipolair	5,26%	9,84%	8,52%	6,38%	5,66%
Middelengerelateerde stoornissen	29,60%	21,15%	16,59%	13,51%	12,92%
Psychose/schizofrenie	21,07%	47,87%	56,77%	57,79%	58,58%
Relatie/aanpassings-/posttraumatische stressstoornis	13,07%	3,23%	2,62%	2,06%	2,12%
Stemmingsstoornissen	8,09%	4,70%	1,75%	2,63%	1,95%
Cluster B persoonlijkheidsstoornis	4,09%	2,79%	2,84%	1,50%	1,95%
Rest	18,82%	10,42%	10,91%	16,13%	16,82%
Aantal	2.226	681	458	533	565

